

Indikatori Medija 2015

Temeljna studija iz perspective novinara o slobodama i uslovima u kosovskim medijim

1. Uvod	6
Istorijat	6
2. Metodologija	8
2.1 Veličina uzorka	8
2.2 Ograničenja	9
3. Rezime.....	10
Glavni nalazi.....	10
4. Rezultati	14
4.1 Pravna perspektiva i primenjenost slobode govora i informisanja.....	14
4.2 Samo-regulišući medijski mehanizmi.....	23
4.3 Pristrasnost u medijima i profesionalizam.....	26
4.4 Transparentnost institucija u odnosu prema medijima.....	31
4.5 Uplitanje u medije	35
4.6 Bezbednost u novinarstvu	45
5. Zaključak	43
Annex I. Upitnik istraživanja.....	Error! Bookmark not defined. 44

<i>Slika 1. Prema vašem mišljenju, da li je sloboda govora zagarantovana Ustavom Kosova? .....</i>	<i>12</i>
<i>Slika 2. Prema vašem mišljenju, da li je sloboda govora zagarantovana Ustavom Kosova? Presek odgovora "Da, u potpunosti" sa vrstom medija .....</i>	<i>13</i>
<i>Slika 3. Prema vašem mišljenju, da li je sloboda govora zagarantovana Ustavom Kosova? Kombinovani odgovori. Presek prema etničkoj pripadnosti. ....</i>	<i>13</i>
<i>Slika 4. Da li možete da nam kažete zbog čega mislite da je sloboda govora nedovoljno zagarantovana, ili nije zagarantovana uopšte? .....</i>	<i>14</i>
<i>Slika 5. U kojoj meri se sprovode pravne garancije vezane za slobodu govora? Ocenite od 1 do 10, gde je 1 = "ne uopšte" i 10 = "u potpunosti". Presek odgovora sa vrstom medija. ....</i>	<i>15</i>
<i>Slika 6. U kojoj meri se sprovode pravne garancije vezane za slobodu govora? Ocenite od 1 do 10, gde je 1 = "ne uopšte" i 10 = "u potpunosti". Presek odgovora sa profesionalnom oblašću interesovanja. ....</i>	<i>15</i>
<i>Slika 7. Da li možete da nam kažete zbog čega verujete da se pravne garancije u vezi sa slobodom govora nedovoljno primenjuju ili da se ne primenjuju uopšte? .....</i>	<i>16</i>
<i>Slika 8. Prema vašem mišljenju, da li je sloboda informisanja zagarantovana Ustavom Kosova?..</i>	<i>16</i>
<i>Slika 9. U kojoj meri se sprovode pravne garancije u vezi sa slobodom informisanja? Ocenite od 1 do 10, gde je 1 = "ne uopšte" i 10 = "u potpunosti". Presek odgovora sa vrstom medija .....</i>	<i>17</i>
<i>Slika 10. U kojoj meri se sprovode pravne garancije u vezi sa slobodom informisanja? Ocenite od 1 do 10, gde je 1 = "ne uopšte" i 10 = "u potpunosti". Presek odgovora sa profesionalnom oblašću interesovanja.....</i>	<i>18</i>
<i>Slika 11. U kojoj meri se sprovode pravne garancije u vezi sa slobodom informisanja? Ocenite od 1 do 10, gde je 1 = "ne uopšte" i 10 = "u potpunosti". Presek odgovora sa etničkom pripadnošću. ...</i>	<i>18</i>
<i>Slika 12. Da li možete da nam kažete zbog čega verujete da pravne garancije u vezi sa slobodom informisanja nisu u potpunosti sprovedene, ili nisu sprovedene uopšte? .....</i>	<i>19</i>
<i>Slika 13. Da li medijski (samo) regulatorni mehanizmi (Nezavisna komisija za medije i Savet štampe Kosova) funkcionišu efektivno i bez predrasuda? .....</i>	<i>20</i>
<i>Slika 14. Da li medijski (samo) regulatorni mehanizmi (Nezavisna komisija za medije i Savet štampe Kosova) funkcionišu efektivno i bez predrasuda? Kombinovani odgovori "Da, u potpunosti" i "Da, do nekog nivoa" za Nezavisnu komisiju za medije i Savet štampe Kosova. Presek odgovora sa vrstom medija.....</i>	<i>21</i>
<i>Slika 15. Da li su odluke samo-regulišućih tela (NKM i SŠK) uzete u obzir od strane pravosudnih organa? Odgovori sa "Da". Presek odgovora sa vrstom medija. ....</i>	<i>22</i>
<i>Slika 16. Da li postoje nepristrasni mediji iz perspektive uredničkih politika? .....</i>	<i>22</i>
<i>Slika 17. Ukoliko smatrate da postoje nepristrasni mediji, koji je broj nezavisnih medija? .....</i>	<i>23</i>

<i>Slika 18. Iz perspektive uredničkih politika i dnevnih aktivnosti, da li je javni servis (RTK) nezavisan i nepristrasan u odnosu na politički uticaj? .....</i>	23
<i>Slika 19. Da li mediji imaju etički kodeks?.....</i>	24
<i>Slika 20. U slučaju da verujete da mediji imaju etički kodeks, u kojoj meri se on sprovodi? Na skali od 1 do 10, 1 = “ne uopšte” i 10 = “u potpunosti”. Presek odgovora sa vrsto medija.....</i>	25
<i>Slika 21. Prema vašem ličnom mišljenju, kako ocenjujete nivo profesionalizma novinara na Kosovu? Molimo ocenite na skali od 1 do 10, gde je 1 = vrlo neprofesionalno i 10 = odlično. Presek odgovora sa sferom profesionalnog interesovanja .....</i>	25
<i>Slika 22. Kako ocenjujete sveukupni nivo profesionalizma u sledećim medijima? Molimo ocenite na skali od 1 do 10, gde je 1 = vrlo neprofesionalno i 10 = odlično] .....</i>	26
<i>Slika 23. Koliko su navedene institucije otvorene prema medijima? Ocenite na skali od 1 do 10, gde 1 znači “nisu otvorene uopšte,” i 10 znači “potpuno otvorene”. .....</i>	27
<i>Slika 24. Da li su navedene institucije jednako i pošteno otvorene prema svim medijima?.....</i>	27
<i>Slika 25. Da li su navedene institucije jednako i pošteno otvorene prema svim medijima? Odgovori sa „Da”. Presek odgovora sa vrstom medija. ....</i>	28
<i>Slika 26. Da li su navedene institucije jednako i pošteno otvorene prema svim medijima? Odgovori sa „Da”. Presek odgovora sa rodnom pripadnošću ispitanika. ....</i>	29
<i>Slika 27. Da li legislativa Kosova dozvoljava, u bilo kom trenutku, državnu cenzuru? .....</i>	29
<i>Slika 28. Prema vašem mišljenju, u kojoj meri državne vlasti pokušavaju da cenzurišu medije? Presek odgovora sa regionom ispitanika.....</i>	30
<i>Slika 29. Da li možete da nam kažete koliko je ugrožena sloboda govora na Kosovu? Na skali od 1 do 10, gde je 1 = “nije ugrožena uopšte” i 10 = “ugrožena u potpunosti.” Presek odgovora sa profesionalnom sferom interesovanja ispitanika .....</i>	31
<i>Slika 30. Da li možete da nam kažete koliko je ugrožena sloboda govora na Kosovu? Na skali od 1 do 10, gde je 1 = “nije ugrožena uopšte” i 10 = “ugrožena u potpunosti.” Presek sa regionom ispitanika. ....</i>	31
<i>Slika 31. Ukoliko smatrate da je sloboda govora ugrožena na Kosovu, ko je, prema vašem mišljenju, ugrožava? .....</i>	32
<i>Slika 32. Da li možete da nam kažete koliko je ugrožena sloboda informisanja na Kosovu? Na skali od 1 do 10, gde je 1 = “nije ugrožena uopšte” i 10 = “ugrožena u potpunosti.” Presek odgovora sa rodnom pripadnošću ispitanika. ....</i>	33
<i>Slika 33. Da li možete da nam kažete koliko je ugrožena sloboda informisanja na Kosovu? Na skali od 1 do 10, gde je 1 = “nije ugrožena uopšte” i 10 = “ugrožena u potpunosti.” Presek sa regionom ispitanika.....</i>	Error! Bookmark not defined.
<i>Slika 34. U slučaju da verujete da je sloboda informisanja ugrožena na Kosovu, ko je, prema vašem mišljenju, ugrožava? .....</i>	34
<i>Slika 35. Da li su novinari krivično gonjeni zbog slobode govora i informisanja?.....</i>	34
<i>Slika 36. Da li postoje političke partije ili pojedinci sa partijskim vezama koji direktno ili indirektno rukovode medijima?.....</i>	35

<i>Slika 37. Da li vlasnici medija utiču na profesionalni rad novinara? Na skali od 1 do 10, gde je 1 = "ne uopšte" i 10 = "u potpunosti." Presek odgovora sa oblašću profesionalnog interesovanja.....</i>	<i>36</i>
<i>Slika 38. Da li medijski kolumnisti/urednici utiču na profesionalni rad novinara? Na skali od 1 do 10, gde je 1 = "ne uopšte" i 10 = "u potpunosti." Presek odgovora sa starošću ispitanika.....</i>	<i>37</i>
<i>Slika 39. Iz perspektive novinara, koje su najveće prepreke u vršenju novinarske profesije? .....</i>	<i>38</i>
<i>Slika 40. Da li su izvori informacija novinara zaštićeni trenutnom legislativom? .....</i>	<i>38</i>
<i>Slika 41. Da li se sprovode pravne mere vezane za zaštitu izvora novinara? .....</i>	<i>39</i>
<i>Slika 42. Kako biste lično ocenili sveukupne uslove u kojima novinari rade svakodnevno? Ocenite na skali od 1 do 10, gde je 1 "vrlo dobro" i 10 "vrlo loše." Presek odgovora prema etničkoj pripadnosti. ....</i>	<i>40</i>
<i>Slika 43. Prema vašem mišljenju, da i su novinari u opasnosti od fizičkog nasilja tokom dnevnih aktivnosti? .....</i>	<i>40</i>
<i>Slika 44. Da li policija pruža neophodnu zaštitu novinarima? .....</i>	<i>41</i>
<i>Slika 45. Da li pravosudni organi/institucije tretiraju kriminalne slučajeve novinara na adekvatan način? (pošteno i brzo) .....</i>	<i>41</i>
<i>Slika 46. Prema vašem mišljenju, da li novinari imaju ugovore o redovnom zaposlenju?.....</i>	<i>42</i>
<i>Slika 47. Ukoliko verujete da novinari imaju ugovore o redovnom zaposlenju, da li mislite da se ovi ugovori primenjuju? .....</i>	<i>42</i>

Napomena

Rezultati ovog istraživanja ne predstavljaju nužno mišljenja i stavove donatora - Civil Rights Defenders.

Podržali:

Implementacioni partneri:

1. Uvod

Ovaj dokument opisuje primenu i podatke analize istraživanja "Indikatori medija 2015", naručeno od strane Kosovo Glocal – Kosovo 2.0 i sprovedeno od strane UBO Consulting. Fokus istraživanja su trenutna stanovišta novinara o ključnim temama vezanim za medije na Kosovu.

Glavni cilj istraživanja je bio da utvrdi i analizira stanovišta novinara na Kosovu o slobodi medija, zasnovanih na 27 indikatora Evropskog saveta. Analiza je kategorizovana u šest sektora, koji pokrivaju sve oblasti istraživanja kako bi sakupili značajne informacije o stanovištima novinara i medijskim slobodama:

- Pravna perspektiva i primenjenost slobode govora i informisanja
- Samo-regulišući medijski mehanizmi
- Pristrasnost u medijima i profesionalizam
- Transparentnost institucija u odnosu prema medijima
- Uplitanje u medije
- Bezbednost u novinarstvu

Istorijat

Evropski savet je 2008. godine sastavio nacrt "Indikatora za medije u demokratiji", koji uključuje 27 indikatora za merenje i procenu slobode govora, slobode informisanja i slobode medija. Parlament Evropskog saveta je usvojio ovaj spisak u okviru rezolucije 1636/2008, sugerišući svojim državama članicama i nacionalnim parlamentima da sprovode periodične izveštaje na osnovu ovog spiska.

Kosovo Glocal (Kosovo 2.0) u saradnji sa organizacijama "Çohu" i "Savet štampe Kosova", i uz finansijsku pomoć Branilaca građanskih prava (*Civil Rights Defenders*), će koristiti sledećih 27 indikatora Evropskog saveta da meri i proceni stanje medijskih sloboda na Kosovu. Deo metodologije je sačinjen od pripreme i sprovođenja ankete, koja uključuje pitanja vezana za 27 indikatora Evropskog saveta i postavljena isključivo novinarima.

Ovaj izveštaj cilja da privuče pažnju donosilaca odluka u medijima, nadežnim državnim institucijama, vlasnicima medija i profesionalcima, udruženjima i organizacijama, medijskim stručnjacima i zainteresovanoj javnosti, kako bi celokupni pravni, profesionalni i institucionalni

izazovi bili pravilno sprovedeni u skladu sa indikatorima Evropskog saveta.

Kosovo Glocal i partneri projekta su sprovedi ovo obimno istraživanje o stanju u medijima, u skladu sa indikatorima za medije i demokratiju Evropskog saveta. Ova inicijativa će ustanoviti i pomoći da se kontinuirano razvoja model redovne godišnje analize sveukupne medijske situacije na Kosovu. Razne aktivnosti će biti sprovedene kako bi se pomoglo uočavanju problematičnih pitanja i potencijalnih prepreka, čime bi se omogućilo preduzetnicima, medijskom sektoru i drugim relevantnim akterima da sprovode potrebne mere kako bi se obratila pažnja na ova pitanja a potom ona i rešila.

2. Metodologija

Podaci korišćeni u ovom istraživanju su prikupljeni serijom anketa u okviru projekta "Medijski indikatori na Kosovu". Metodologija, veličina uzorka i anketne instrumente je osmislio UBO Consulting u skladu sa projektnim zadatkom i uz blisku saradnju sa predstavnicima Kosovo Glocal (Kosovo 2.0). Niz intervjuja je sproveden sa novinarima širom Kosova u raznim medijskim okruženjima. Pitanja su pregledana i uzajamno prihvaćena za sprovođenje početkom februara 2015.

2.1 Veličina uzorka

Veličina uzorka ovog istraživanja je bila 175 obavljenih intervjuja. Terenski rad je sproveden od 11. februara do 16. marta 2015. U Anketi je korišćeno višefazno klaster uzorkovanje.

Od 175 ispitanika, 55 procenata su činili muškarci, a 45 procenata žene. Kategorizacija starosnih grupa je pokazala da je 59 procenata ispitanika bilo mlađe od 35 godina, 34 procenata između 35 i 54, i 7 procenata je bilo preko 55 godina starosti. Etnička pripadnost ispitanika bazirana na datom uzorku je činila 81 procenat Kosovskih Albanaca, 14 procenata Kosovskih Srba, i 5 procenata drugih manjina.

Šest procenata ispitanika je završilo srednju školu, 75 procenata ima fakultetsku diplomu, dok 19 procenata ima master kao najviši nivo kvalifikacije.

Vrsta medija	Region	Ukupno					
	Priština	Mitrovica	Prizren	Peć (Peja)	Uroševac (Ferizaj)	Đakovica (Gjakova)	Gnjilane (Gjilan)
TV	30	6	11	6	8	4	4
Radio	16	9	6	4	1	2	8
Bilten	21	2	2	1	2	2	1
Portal	19	2	1	1	2	2	2
Ukupno	86	19	20	12	13	10	15

2.2 Ograničenja

Ispod su navedeni izazovi i ograničenja koja su nastala tokom prikupljanja i procesa analize ovog istraživanja:

- I. Razni mediji (bilteni, portali i radio stanice) nisu mogli da se kontaktiraju, iako smo ih prethodno naveli kao pogodne za intervju.
- II. Tokom procesa intervjuisanja naišli smo na brojne slučajeve u kojima su novinari lokalnih medija takođe bili dopisnici iz Prištine.
- III. Veliki broj kosovskih medija (osim nacionalnih i Klan Kosova) nemaju specijalizovane novinare za politiku i ekonomiju. Zbog toga je naše istraživanje bilo ograničeno na novinare koji pokrivaju druge oblasti.
- IV. Mali broj medija koji emituju televizijski program, bilten ili portal imaju posebno obučene novinare za svaki medij, već isti novinari obavljaju posao za sva tri.
- V. Veliki broj lokalnih radio stanica nema novinare jer ne emituje vesti, već isključivo muzički program.
- VI. Istraživanje je sprovedeno sa novinarima raznih etniciteta, dok je značajan fokus stavljen na rodnu jednakost (iako je puna ravnopravnost bila teško ostvariva).

3. Rezime

Ovaj dokument predstavlja nalaze istraživanja sprovedenog širom Kosova, naručeno od strane Kosovo Glocal (Kosovo 2.0) i partnera Cohu i Savet štampe Kosova, i sprovedenog od strane UBO Consulting. Fokus istraživanja je bio proučavanje medija, novinara i slobode govora na Kosovu.

Ovo istraživanje će predstavljati relevantne podatke kako bi pomoglo reformi trenutnog sistema na Kosovu u skladu sa Indikatorima za demokratiju Evropskog saveta. Informacije i nalazi su kategorizovani na sledeći način:

- Pravna perspektiva i primenjenost slobode govora i informisanja
- Samo-regulišući medijski mehanizmi
- Pristrasnost u medijima i profesionalizam
- Transparentnost institucija u odnosu prema medijima
- Uplitanje u medije
- Bezbednost u novinarstvu

Glavni nalazi

Pravna perspektiva i primenjenost slobode govora i informisanja

- Većina novinara veruje da Ustav Kosova garantuje slobodu govora. Pedeset i dva procenta je bilo potpuno sigurno, dok 26 procenata veruje da je sloboda govora zagantovana "do određenog nivoa".
- Novinari generalno veruju da se pravne garancije u vezi sa slobodom govora ne primenjuju na poželjnom nivou.
- Ispitanici koji se bave ekonomijom su skloni da veruju da su garancije vezane za slobodu govora više primenjene nego što to misle stručnjaci iz oblasti prava.
- Ključni razlozi ispitanika koji su bili skeptični prema primeni pravnih garancija slobode govora su bili "uplitanje od strane pojedinaca uključenih u politiku" (22%), "uplitanje od strane vlasnika medija" (14%) i "uplitanje od strane države" (13%).
- Sedamdeset i četiri procenata veruje da je Ustavom Kosova sloboda informisanja ili potpuno zagantovana (46%), ili zagantovna do nekog nivoa (28%).
- Ispitanici koji rade na radiju ili televiziji su skloni da veruju da pravne garancije u vezi

sa slobodom inforisanja nisu u potpunosti primenjene. Oni koji rade u novinama ili na Internet portalima su skloniji da veruju da su te garancije zaista primenjene.

- Uticaj na medije generalno potiče od "pojedinaца uključenih u politiku" (18%), "vlasnika medija" (12%) i "vlade" (12%)

Samo-regulišući medijski mehanizmi

- Preko 65 procenata ispitanika veruje da medijski regulatorni mehanizmi (Nezavisna komisija za medije i Savet štampe Kosova) funkcionišu efektivno i bez pristrasnosti.
- Za odluke Nezavisne komisije za medije, preko 40 procenata ispitanika veruje da su uvažene od strane institucija vlasti. Slično tome, za odluke koje donosi Svet štampe Kosova, preko 34 procenata ispitanika takođe veruje da ih ove institucije uvažavaju.
- Ispitanici koji rade na televiziji ili u novinama su više ubeđeni da su odluke koje donose samo-regulišući mehanizmi (NKM i SŠK) uzete u obzir od strane pravnih tela/institucija.

Pristrasnost u medijima i profesionalizam

- Četrdeset i devet procenata ispitanika tvrdi da postoje nepristrasni mediji iz perspektive uredničkih politika, dok 38 procenata tvrdi da ne postoje nepristrasni mediji.
- Iz perspektive uredničkih politika i dnevnih aktivnosti, ispitanici generalno veruju da javni servis nije nezavistan ili nepristrasan u odnosu na političko uplitanje. Ukupno 55 procenata ispitanika tvrdi da servis "nije uopšte" nezavistan a 20 procenata tvrdi da je "nezavisan do određenog nivoa".
- Tačno 60 procenata ispitanika tvrdi da postoji funkcionalni medijski etički kodeks, dok 15 procenata tvrdi suprotno.
- Ispitanici koji rade u novinama su uvereniji u potpunu primenjenost etičkog kodeksa.
- Nivo profesionalizma u kosovskim medijima je procenjen kao osrednji.

Transparentnost institucija u odnosu prema medijima

- Samo "Policija" i "Opštine" su viđene kao delimično otvorene prema medijima. Druge institucije su blizu srednjoj vrednosti ili ispod proseka, dok je "EULEX" najmanje otvorena institucija.
- Najviše jednako otvorena i ravnopravna institucija je "Policija" (52%), odmah za njom "Parlament Kosova" (40%), "Predsedništvo" (39%) i "Opštine" (38%)

Uplitnje u medije

- Šesnaest procenata veruje da zakoni dozvoljavaju državnu cenzuru, 34 procenata ne misli tako, dok 49 procenata nije imalo podatke o tome.
- Državne vlasti nisu predominantno fokusirane na cenzuru medija.
- Ispitanici iz regiona "Gnjilane" (*Gjilan*) i "Prizren" su manje zabrinuti za medijsku cenzuru od strane države, dok su oni iz "Uroševca" (*Ferizej*), "Mitrovice" i "Prištine" više zabrinuti.
- Na skali od 1 do 10, gde je 1 "uopšte neugrožen" a 10 "potpuno ugrožen", ispitanici su proseku procenili da je ugroženost slobode govora oko 6,59.
- Oni koji se bave novinarstvom u oblasti prava najviše tvrde da je sloboda govora ugrožena na Kosovu, dok oni koji se bave društvenim pitanjima imaju blago opušteniji pristup ovom problemu.
- Najodgovorniji za ugroženost medija se smatraju "Pojedinci iz politike" (32%), "pojedinci iz poslovanja" (18%), "vlada" (16%) i "vlasnici medija" (15%).
- Ispitanici čvrsto veruju da postoje političke partije ili pojedinci sa vezama u politici koji direktno ili indirektno kontrolišu medije. Preko 82 procenata veruje da je to slučaj za političke partije, dok 86 procenata veruje da su to pojedinic sa partijskim vezama.

Bezbednost u novinarstvu

- Četdeset i šest procenata ispitanika veruje da je njihov izvor informacija zaštićen "do nekog nivoa", dok se svega 16 procenata izjašnjava kao "potpuno" zaštićeno trenutnom legislativom.

- Pedeset i šest procenata ispitanika tvrdi da se pravne mere u zaštite izvora novinara sprovode "do nekog nivoa"
- Sveukupno stanje unutar kog novinari trenutno vrše svoje dnevne aktivnosti se smatraju iznad proseka
- Kosovski Albanci generalno procenjuju da je situacija gora (4,42) u poređenju sa Kosovskim Srbima koji imaju prilično pozitivan stav (1,42) prema sveukupnim uslovima u kojima novinari obavljaju svoje dnevne poslove.
- Preko 62 procenata ispitanika se oseća ugroženo nasiljem "do nekog nivoa" i 22 procenata tvrdi da su "potpuno" ugroženi.
- Četrnaest procenata ispitanika kaže da je policijska zaštita obezbeđena "u potpunosti", 56 procenata ispitanika kaže da je ponuđena "do nekog nivoa".
- Ispitanici veruju da se kriminalni slučajevi ili "potpuno" adekvatno rešavaju (7%) ili "do nekog nivoa" (46%)
- Čertdeset i pet procenata ispitanika nema ugovor o stalnom zaposlenju, 33 procenata ima, dok 22 procenata nema informaciju o tome.

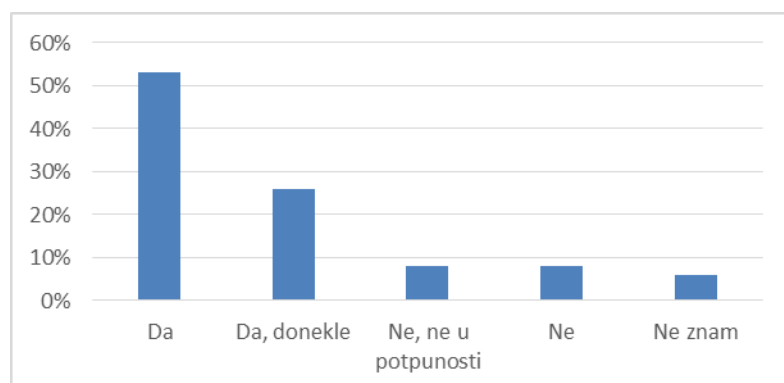
4. Rezultati

4.1 Pravna perspektiva i primenjenost slobode govora i informisanja

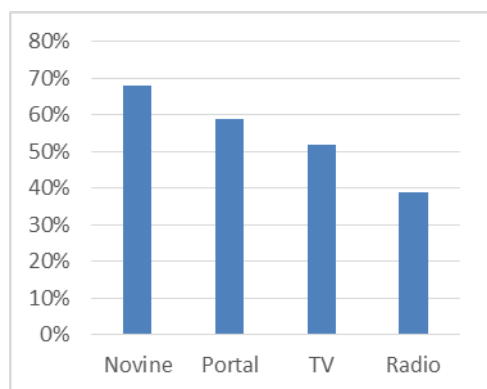
Istraživanje pokazuje da većina novinara veruje da Ustav Kosova garantuje slobodu govora. Pedeset i dva procenta je potpuno sigurno u to, dok 26 misli da je sloboda govora zagantovana "donekle". Pored toga, osam procenata veruje da ta sloboda "nje u potpunosti" zagantovana i još 8 procenata je sigurno da garancije nema uopšte, dok preostalih 6 procenata nemaju informacije o tome.

Slika 1. Prema vašem mišljenju, da li je sloboda govora zagantovana Ustavom Kosova?

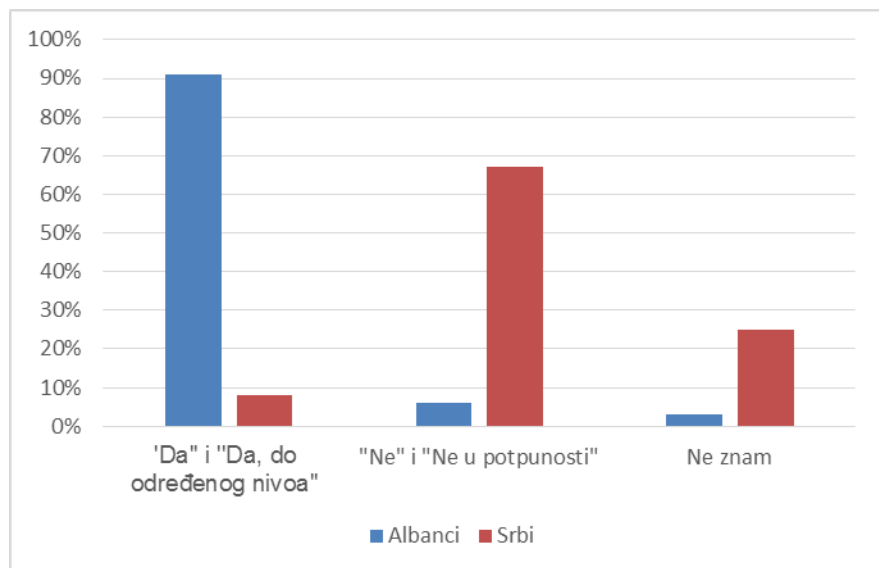
Temeljna analiza otkriva malu razliku u mišljenju onih koji rade na televiziji, radiju, u novinskim agencijama i Internet portalima. Preciznije, procent ispitanika koji veruju da je sloboda govora svakako zagantovana legislativom Kosova je manji među onima koji rade na radiju (39%) i televiziji (52%), u poređenju sa onima koji rade u novinama (68%) ili Internet portalima (59%).

Slika 2. Prema vašem mišljenju, da li je sloboda govora zagarrantovana Ustavom Kosova? Presek odgovora "Da, u potpunosti" sa vrstom medija

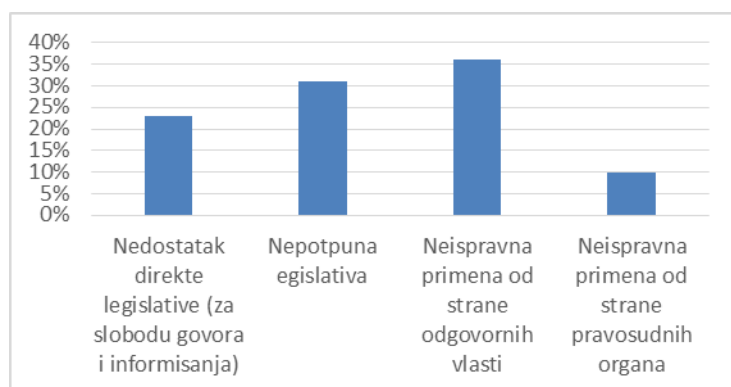
Što se tiče etničke pripadnosti, Kosovski Albanci su najskloniji da tvrde da je sloboda zagarrantovana Ustavom Kosova, dok Kosovski Srbi obično tvrde suprotno ili da nemaju tu informaciju.

Slika 3. Prema vašem mišljenju, da li je sloboda govora zagarrantovana Ustavom Kosova? Kombinovani odgovori. Presek prema etničkoj pripadnosti.

Od onih koji nisu potpuno sigurni, ili koji veruju da Ustav Kosova ne garantuje slobodu govora, 48 procenata kaže da je razlog zbog toga "neispravna primena zakona od strane odgovornih vlasti", 41 procent kaže da je razlog "nepotpuna legislativa" i 30 procenata kaže da je u pitanju "nedostatak direktne legislative (za = slobodu govora i informisanja)". Samo mali broj ispitanika (13%) je tvrdio da su im odgovori zasnovani na činjenici da postoji "neispravna primena od strane pravosudnih organa".

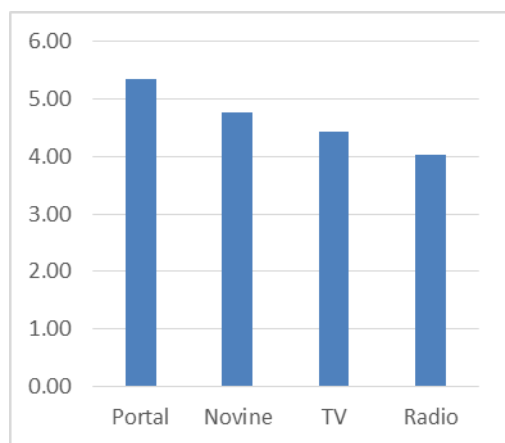
Slika 4. Da li možete da nam kažete zbog čega mislite da je sloboda govora nedovoljno zagarantovana, ili nije zagarantovana uopšte?

Ispitanici veruju da se pravne garancije u vezi sa slobodom govora primenjuju u relativno niskim stopama. Podaci otkrivaju da na skali od 1 do 10, gde 1 znači "bez primene pravnih garancija" a 10 znači "potpuno primenjene pravne garancije", srednja vrednost je za nijansu ispod polovine – 4,53. Ovaj rezultat pokazuje da su novinari generalno skloni mišljenju da se pravne garancije slobode govora ne primenjuju u zadovoljavajućoj meri. Iako je varijacija odgovora bila velika (standardno odstupanje = 2), sveukupni prosek pokazuje nedostatak poverenja prema primeni pravnih garancija slobode govora na Kosovu.

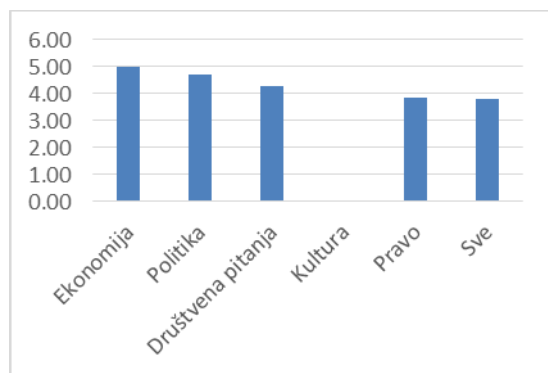
Postoji razlika u proceni među ispitanicima na osnovu medija za koje rade. Konkretno, ispitanici koji rade za Internet portale imaju viši prosek procene (5,34) u odnosu na one koji rade na radiju (4,02).

Slika 5. U kojoj meri se sprovode pravne garancije vezane za slobodu govora? Ocenite od 1 do 10, gde je 1 = “ne uopšte” i 10 = “u potpunosti”. Presek odgovora sa vrstom medija

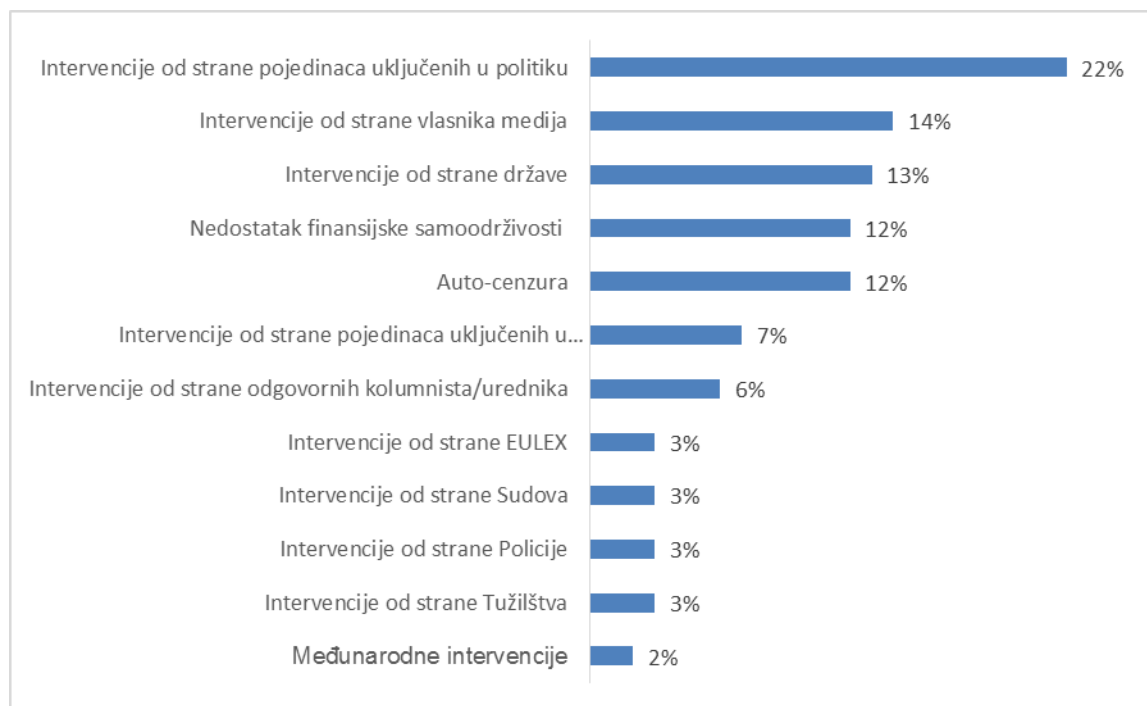
U isto vreme, postoji razlika u proceni među ispitanicima na osnovu fokusa/oblasti stručnosti. Ispitanici koji se bave ekonomijom su skloniji da veruju da su garancije slobode govora primenjene u većoj meri od ispitanika čija je oblast stručnosti pravna ili mešovita. Dole je prikazana kratka prezentacija rezultata procene iz svake od oblasti fokusa ispitanika.

Slika 6. U kojoj meri se sprovode pravne garancije vezane za slobodu govora? Ocenite od 1 do 10, gde je 1 = “ne uopšte” i 10 = “u potpunosti”. Presek odgovora sa profesionalnom oblašću interesovanja

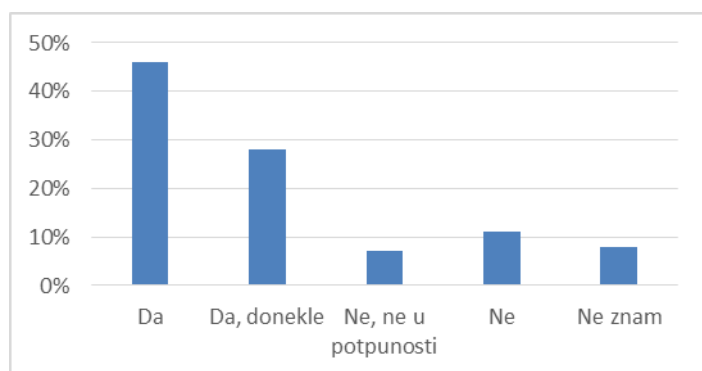
Od onih koji su bili skeptični u vezi sa primenom pravnih garancija slobode govora, glavni razlozi za takva stanovišta su bili "uplitanje od strane pojedinaca uključenih u politiku" (22%), "uplitanje od strane vlasnika medija" (14%) i "uplitanje od strane vlade" (13%). Prema njima, takvi razlozi, zajedno sa mnogim drugim oblicima uplitanja, direktno utiču na mogućnost sprovođenja prava slobode govora u njihovoj profesiji.

Slika 7. Da li možete da nam kažete zbog čega verujete da se pravne garancije u vezi sa slobodom govora nedovoljno primenjuju ili da se ne primenjuju uopšte?

Identična pitanja su postavljena ispitanicima u vezi sa slobodom informisanja na Kosovu. Podaci otkrivaju da novinari veruju da je sloboda informisanja obuhvatno zagarrantovana sa Ustavom Kosova. Većinskih 74 procenata veruje da je sloboda informisanja ili u potpunosti zagarrantovana (46%), ili zagarrantovana u određenoj meri (28%) Ustavom Kosova. Svega 18 procenata smatra da sloboda informisanja ili nije zagarrantovana dovoljno (7%) ili nije zagarrantovana uopšte (11%).

Slika 8. Prema vašem mišljenju, da li je sloboda informisanja zagarrantovana Ustavom Kosova?

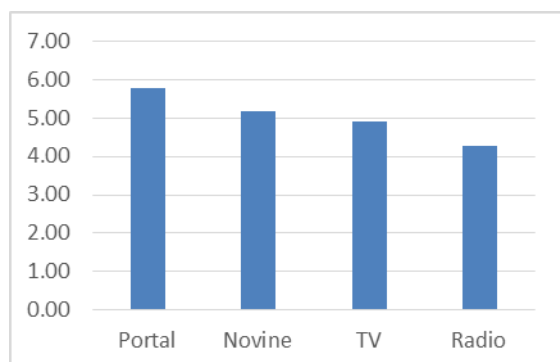

Od onih koji nisu skroz sigurni, ili koji veruju da Ustav Kosova ne garantuje slobodu informisanja, 38 procenata kao razlog navodi "nepravilna primenu (ovog zakona) od strane odgovornih vlasti", 29 procenata kaže da je razlog "nepotpuna legislativa", 23 procenata navodi "nedostatak direktne legislative (za ovaj zakon)" i 10 procenata smatra da je razlog "nepravilna primena od strane pravosudnih organa".

Ispitanici su upitani do koje mere veruju da se pravne garancije vezane za slobodu informisanja primenjuju. Na skali od 1 do 10, gde je 1 "ne primenjuju se pravne garancije" a 10 znači "primenjuju se u potpunosti", prosek je bio oko 4,49. Ovo pokazuje da postoji generalna neutralnost u efektivnosti ovog zakona, i da novinari nisu zadovoljni sa trenutnom stopom njegove primene.

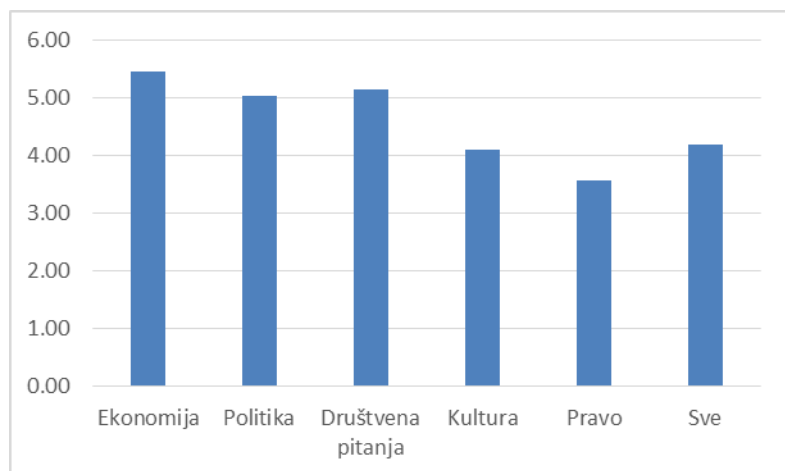
Uporedna analiza podataka otkriva da ispitanici koji rade na radiju ili televiziji imaju više sklonosti da veruju da pravne garancije slobode informisanja nisu u potpunosti primenjene. S druge strane, oni koji rade za novine ili Internet portale više veruju da se te garancije zaista sprovode.

Slika 9. U kojoj meri se sprovode pravne garancije u vezi sa slobodom informisanja? Ocenite od 1 do 10, gde je 1 = “ne uopšte” i 10 = “u potpunosti”. Presek odgovora sa vrstom medija

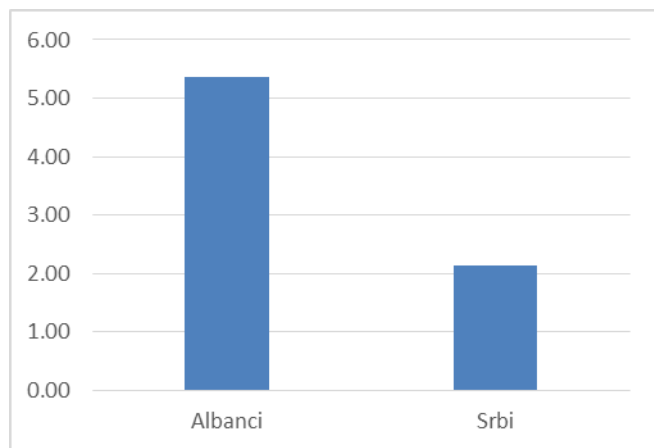
Slično tome, bilo je razlika u proceni među ispitanicima na osnovu njihovog profesionalnog usmerenja. Oni koji se bave ekonomijom više veruju da se garancije u vezi sa slobodom informisanja sprovode od onih koji se bave kulturom ili pravima. Ispod se nalazi kratka prezentacija rezultata procena na osnovu ispitanikovih profesionalnih oblasti interesovanja.

Slika 10. U kojoj meri se sprovode pravne garancije u vezi sa slobodom informisanja? Ocenite od 1 do 10, gde je 1 = “ne uopšte” i 10 = “u potpunosti”. Presek odgovora sa profesioalnom oblašću interesovanja

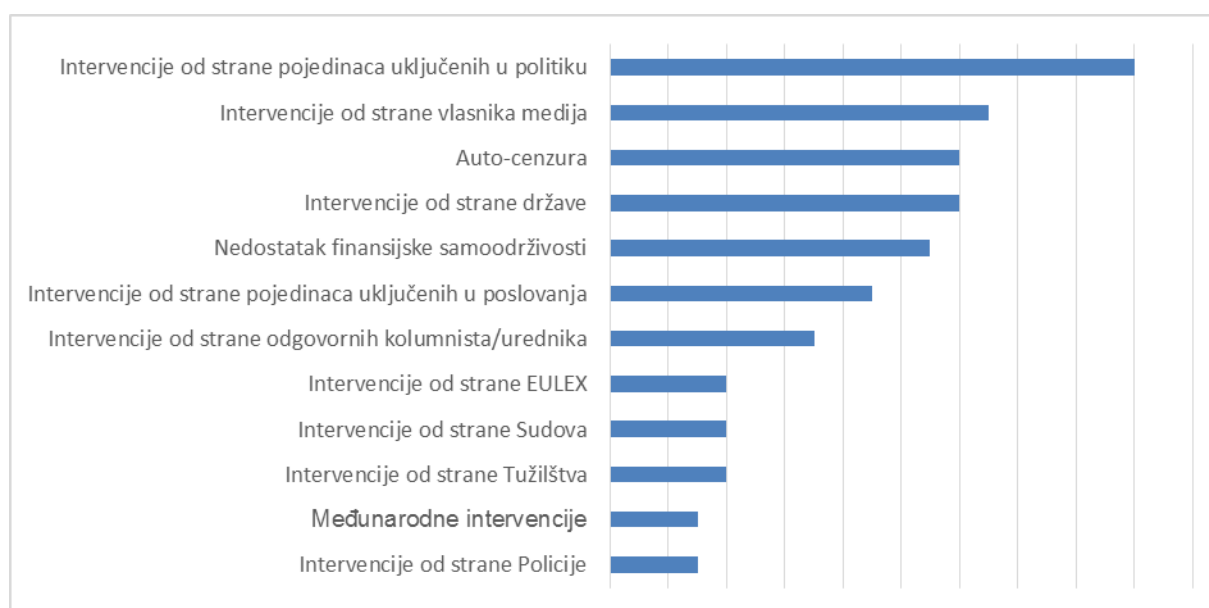
Pa ipak postoji razlika u mišljenju između Kosovskih Albanaca i Kosovskih Srba. Dok Kosovski Albanci uglavnom tvrde da su pravne garancije sloboda informisanja donekle primenjene (5,36), Kosovski Srbi izražavaju skoro potpun nedostatak primene – 2,13.

Slika 11. U kojoj meri se sprovode pravne garancije u vezi sa slobodom informisanja? Ocenite od 1 do 10, gde je 1 = “ne uopšte” i 10 = “u potpunosti”. Presek odgovora sa etničkom pripadnošću

Kako bismo razumeli razloge za ovo nezadovoljstvo, pitali smo ispitanike koji su ocenili prethodno pitanje između 1 i 5 da navedu odgovorna tela za koja misle da su povezana sa takvom situacijom. Većina njih smatra da uplitanje dolazi od "pojedinaца koji su uključeni u politiku" (18%), "vlasnika medija" (12%) i "vlade" (12%). Tu su i drugi razlozi, dok su najmanje astupljeni "sudovi" (4%), "međunarodni" (3%) i "policija" (3%).

Slika 12. Da li možete da nam kažete zbog čega verujete da pravne garancije u vezi sa slobodom informisanja nisu u potpunosti sprovedene, ili nisu sprovedene uopšte?

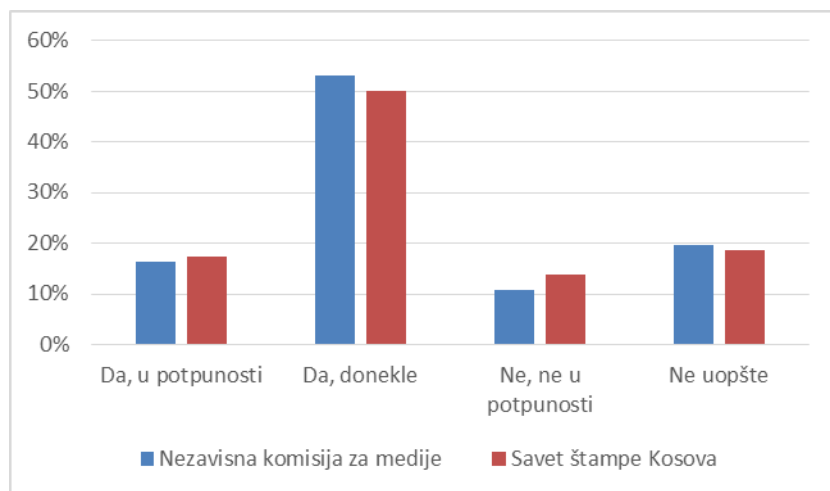

4.2 Samo-regulišući medijski mehanizmi

Što se tiče samo-regulišućih mehanizama, postoji opšte slaganje kad je reč o njihovoj funkcionalnosti, efektivnosti i legislativnoj primenjenosti. Ispitanici uglavnom veruju da medijski (samo) regulišući mehanizmi (Nezavisna komisija za medije i Savet štampe Kosova) funkcionišu efektivno i nepristrasno.

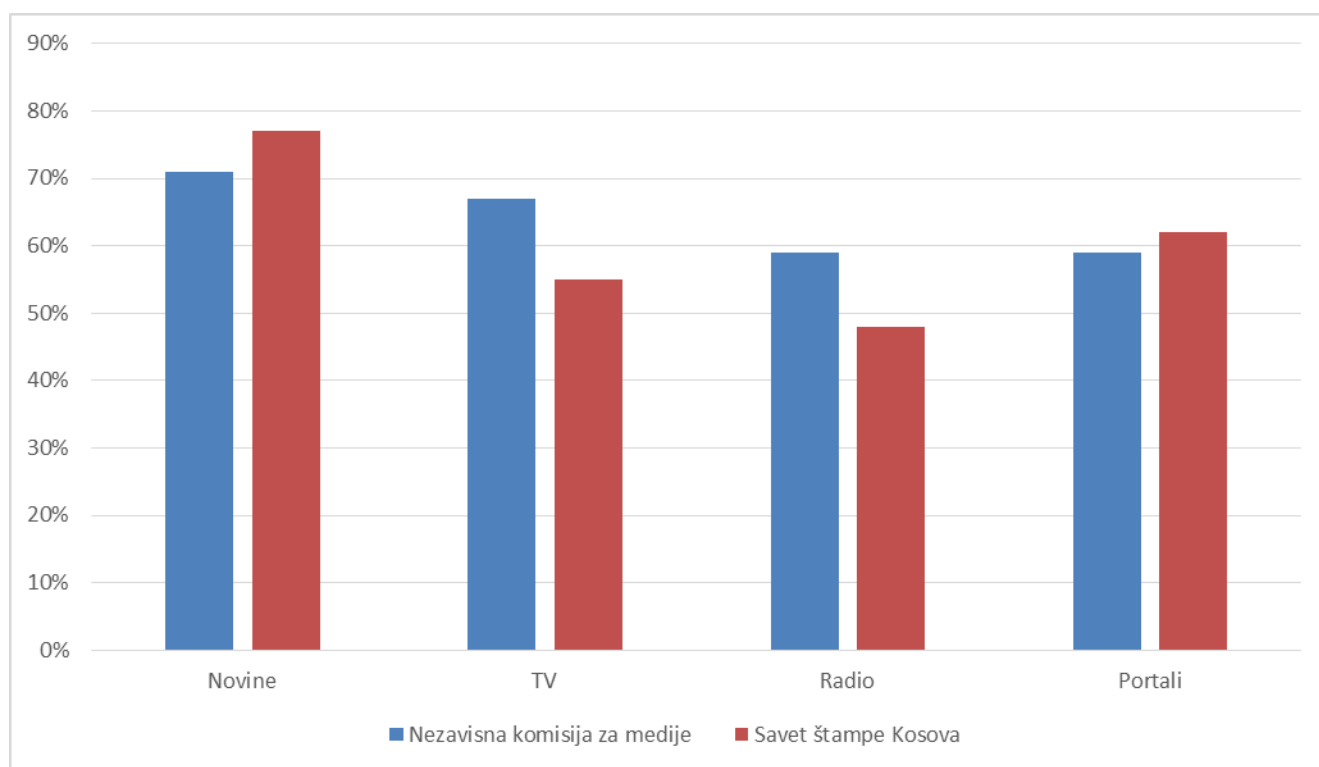
Konkretno, kad je reč o Nezavisnoj komisiji za medije, 16 procenata veruje da ona "u potpunosti" funkcioniše efektivno i nepristrasno, 53 procenata "do nekog nivoa", 11 procenata "ne u potpunosti" i 20 procenata "ne uopšte". Na sličan način, kad je reč o Savetu štampe Kosova, 17 procenata veruje da on ovako funkcioniše "u potpunosti", 50 procenata "do nekog nivoa", 14 procenata "ne u potpunosti" i 19 procenata "ne uopšte".

Slika 13. Da li medijski (samo) regulatorni mehanizmi (Nezavisna komisija za medije i Savet štampe Kosova) funkcionišu efektivno i bez predrasuda?

Ispitanici koji rade za novine su bili sigurniji da mehanizmi Nezavisne komisije za medije i Saveta štampe Kosova funkcionišu efektivno i nepristrasno. Kombinovani podaci za odgovore "da, u potpunosti" i "da, do nekog nivoa" kad je reč o efektivnosti NKM i SŠK pokazuje da ispitanici koji rade za novine su više ubeđeni od onih koji rade za televiziju, radio i Internet portale. Grafikon dole pokazuje kombinovane podatke i poređenja za sve tipove medija.

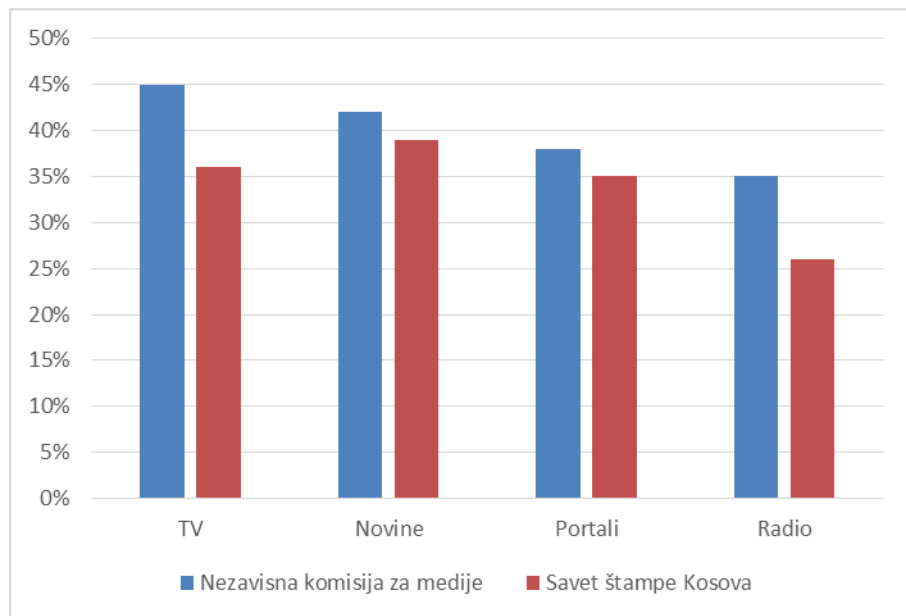
Slika 14. Da li medijski (samo) regulatorni mehanizmi (Nezavisna komisija za medije i Savet štampe Kosova) funkcionišu efektivno i bez predrasuda? Kombinovani odgovori "Da, u potpunosti" i "Da, do nekog nivoa" za Nezavisnu komisiju za medije i Savet štampe Kosova. Presek odgovora sa vrstom medija.

Odluke koje donose ovi regulatorni mehanizmi su generalno shvaćeni ozbiljno od strane pravnih institucija. Istraživanje pokazuje da za odluke koje donosi Komisija za nezavisne medije, preko 40 procenata ispitanika veruje da ih pravne institucije uzimaju u obzir. Slično tome, za odluke donete od strane Saveta štampe Kosova, preko 34 procenata ispitanika veruje da ih pravne institucije uvažavaju. Ove brojke su značajne uzevši u obzir da preko 40 procenata ostalih ispitanika iz obe grupe nije imalo informacije o tome.

S tim u vezi, upoređujući rezultate među tipovima medija, ispostavlja se da su ispitanici koji rade za televiziju i novine uvereniji u to da pravosudni organi/institucije uvažavaju odluke donete od strane samo-regulišućih mehanizama (NKM i SŠK).

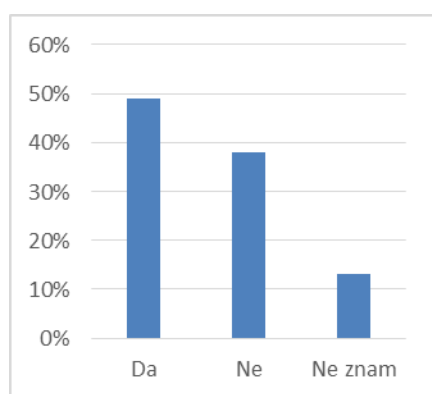
Slika 15. Da li su odluke samo-regulišućih tela (NKM i SŠK) uzete u obzir od strane pravosudnih organa? Odgovori sa "Da". Presek odgovora sa vrstom medija.

4.3 Pristrasnost u medijima i profesionalizam

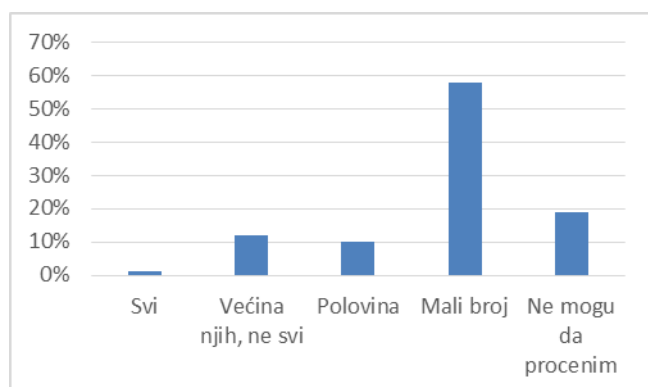
Istraživanje proučava razne oblasti pristrasnosti u medijima i profesionalizma na Kosovu. Podaci otkrivaju da su ispitanici podeljeni mišljenja o postojanju nepristrasnosti u medijima iz aspekta uredničkih politika. Preko 49 procenata ispitanika tvrdi da postoje nepristrasni mediji iz aspekta uredničkih politika, 38 procenata tvrdi da nema nepristrasnih medija, i 13 procenata nije imalo odgovor.

Slika 16. Da li postoje nepristrasni mediji iz perspektive uredničkih politika?

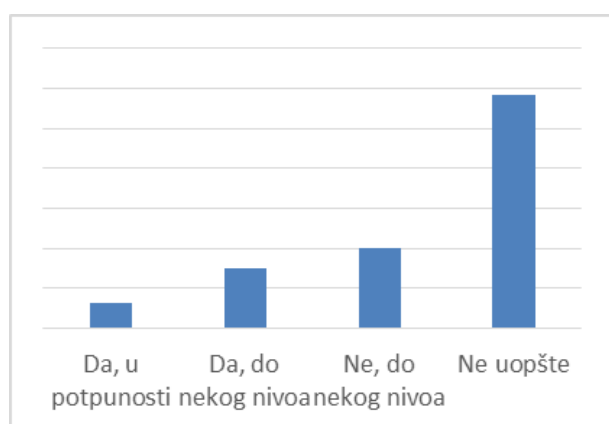
Od onih koji veruju da postoje nepristrasni mediji, većina veruje da ih ima u "malim brojevima" (58%), dok manji broj njih kaže da je "polovina medija" (10%) ili "većina njih ne uopšte" (12%) nezavisno. Treba napomenuti da samo 1 procent tvrdi da su svi mediji nezavisni, dok 19 procenata nije moglo to da proceni.

Slika 17. Ukoliko smatrate da postoje nepristrasni mediji, koji je broj nezavisnih medija?

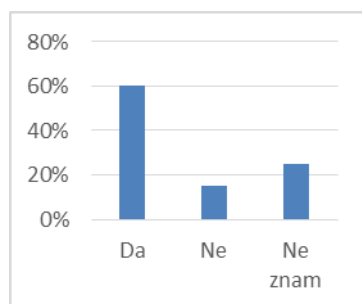
Dalje, ispitanici su dali mišljenja javnom servisu – Radio televiziji Kosova. Iz perspektive uredničkih politika i dnevnih aktivnosti, ispitanici su uglavnom verovali da javni servisi nisu nezavisni niti nepristrasni u odnosu na političko uplitanje. Ukupno 55 procenata njih tvrdi da servisi "nisu uopšte" nezavisni a 20 procenata kaže da "nisu nezavisni, do određenog nivoa", dok pozitivne cifre ostaju male.

Slika 18. Iz perspektive uredničkih politika i dnevnih aktivnosti, da li je javni servis (RTK) nezavisan i nepristrasan u odnosu na politički uticaj?

Rezultati pokazuju da postoji izvestan nivo sigurnosti u pogledu postojanja medijskog etičkog kodeksa. Tačno 60 procenata ispitanika je tvrdilo da je medijski etički kodeks na snazi, 15 procenata je smatralo suprotno, dok preostalih 25 procenata nije imalo ovu informaciju.

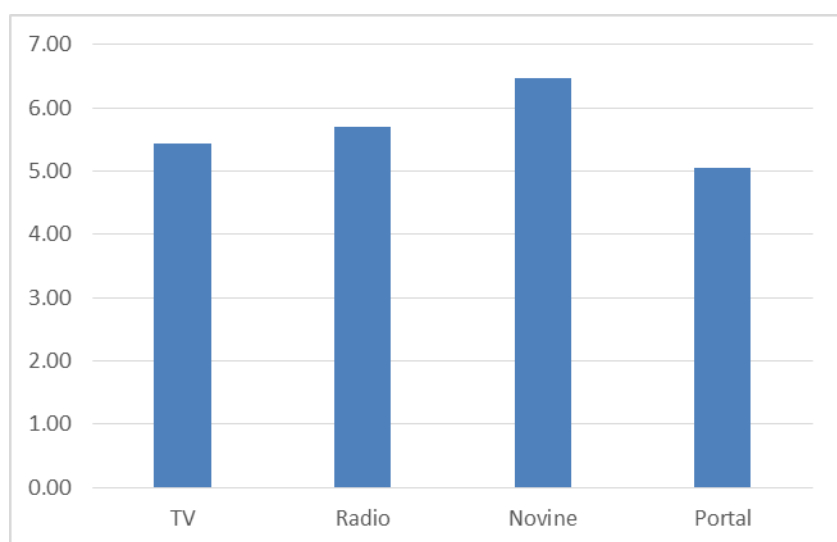
Slika 19. Da li mediji imaju etički kodeks?

Ispitanici koji su rekli da postoji medijski etički kodeks su dalje upitani o razmerama primene kodeksa. Na skali od 1 do 10, gde je 1 "ne uopšte" a 10 "u potpunosti", srednja vrednost je iznosila 5,64. Ova cifra pokazuje da ispitanici ne veruju da je medijski etički kodeks primenjen u potpunosti, te da je prosečna primena nedovoljna.

Uporedna analiza podataka pokazuje da su ispitanici koji rade za novine sigurniji u to da se etički kodeks primenjuje u potpunosti, pošto njihova prosečna procena iznosi 6,48.

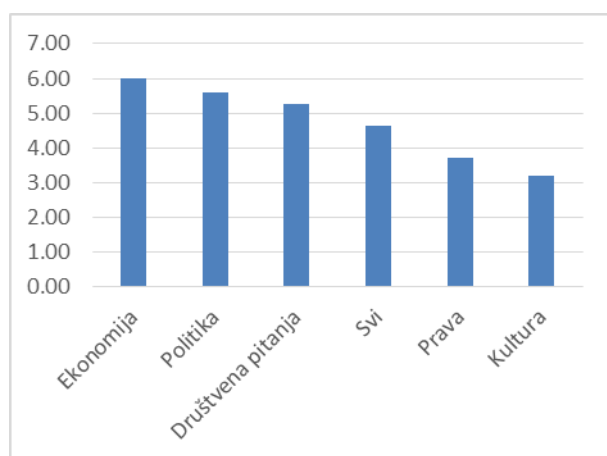
Slika 20. U slučaju da verujete da mediji imaju etički kodeks, u kojoj meri se on sprovodi? Na skali od 1 do 10, 1 = "ne uopšte" i 10 = "u potpunosti". Presek odgovora sa vrsto medija.

Nivo profesionalizma u kosovskim medijima je viđen kao prosečan. Rezultati istraživanja pokazuju da kada su ispitanici procenili nivo profesionalizma novinara, na skali od 1 do 10, gde je 10 "vrlo neprofesionalno" a 10 "odlično", srednja vrednost je iznosila 5,30.

Uporedna analiza podataka među ispitanicima iz različitih profesionalnih oblasti, pokazuje da oni koji rade u "ekonomiji" češće smatraju da je nivo profesionalizma kosovskih novinara skoro "odličan", dok oni koji rade u "kulturi" veruju da je ovaj nivo skoro u potpunosti "neprofesionalan".

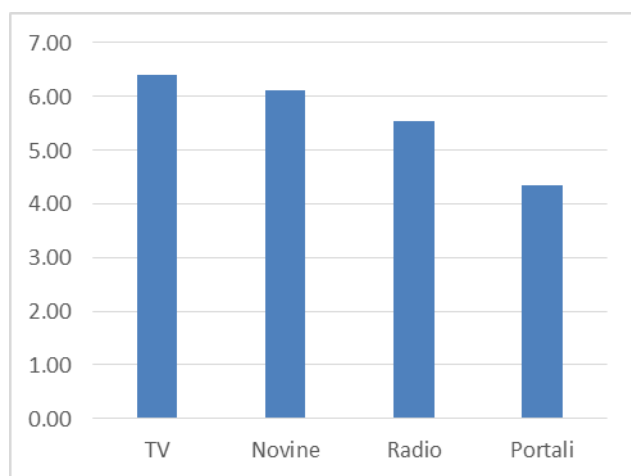
Slika 21. Prema vašem ličnom mišljenju, kako ocenjujete nivo profesionalizma novinara na Kosovu? Molimo ocenite na skali od 1 do 10, gde je 1 = vrlo neprofesionalno i 10 = odlično. Presek odgovora sa sferom profesionalnog interesovanja.

Slično, na pitanje koliko javnost veruje medijima, na skali od 1 do 10, gde je 1 "ne uopšte" a 10 "u potpunosti", srednja vrednost je iznosila 5,66. Ova cifra pokazuje da je nivo poverenja relativno pozitivan, mada treba još dosta da se radi na tome.

Konkretno, u istraživanju je analizirana procena profesionalizma unutar glavnih tipova medija – televizija, radio, novine i portali (Internet). Na skali od 1 do 10, gde je 1 "vrlo neprofesionalno" a 10 "odlično", najbolje rezultate je pokazala televizija sa 6,40, pa novine sa 6,12, zatim radio 5,53 i na karaju portali sa najnižim nivoom profesionalizma od 4,34.

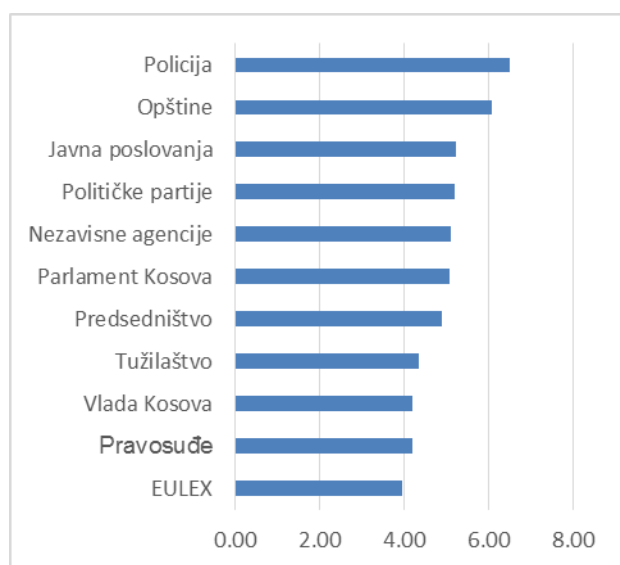
Slika 22. Kako ocenjujete sveukupni nivo profesionalizma u sledećim medijima? Molimo ocenite na skali od 1 do 10, gde je 1 = vrlo neprofesionalno i 10 = odlično

4.4 Transparentnost institucija u odnosu prema medijima

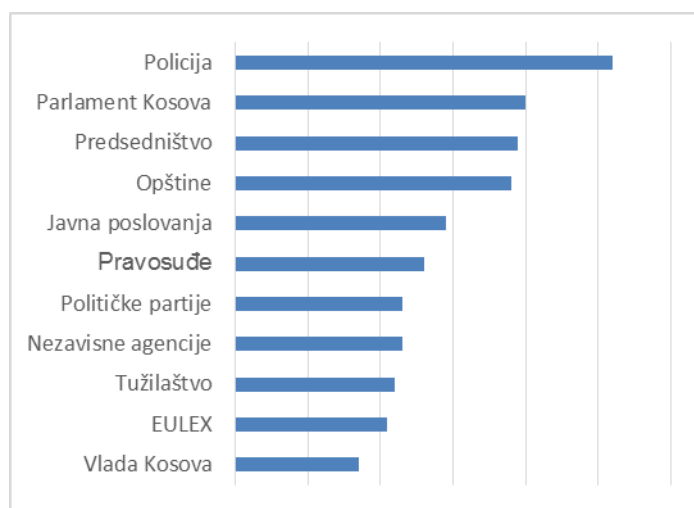
Podaci otkrivaju da javne institucije i razne agencije nisu naročito otvorene prema medijima. Od brojnih institucija uključenih u ovo istraživanje, samo su "policija" i "opštine" viđene kao delimično otvorene prema medijima. Ostatak je blizu srednjoj vrednosti ili ispod proseka, pri čemu je EULEX procenjen kao najmanje otvorena institucija (3,94 prosek).

Slika 23. Koliko su navedene institucije otvorene prema medijima? Ocenite na skali od 1 do 10, gde 1 znači "nisu otvorene uopšte," i 10 znači "potpuno otvorene".

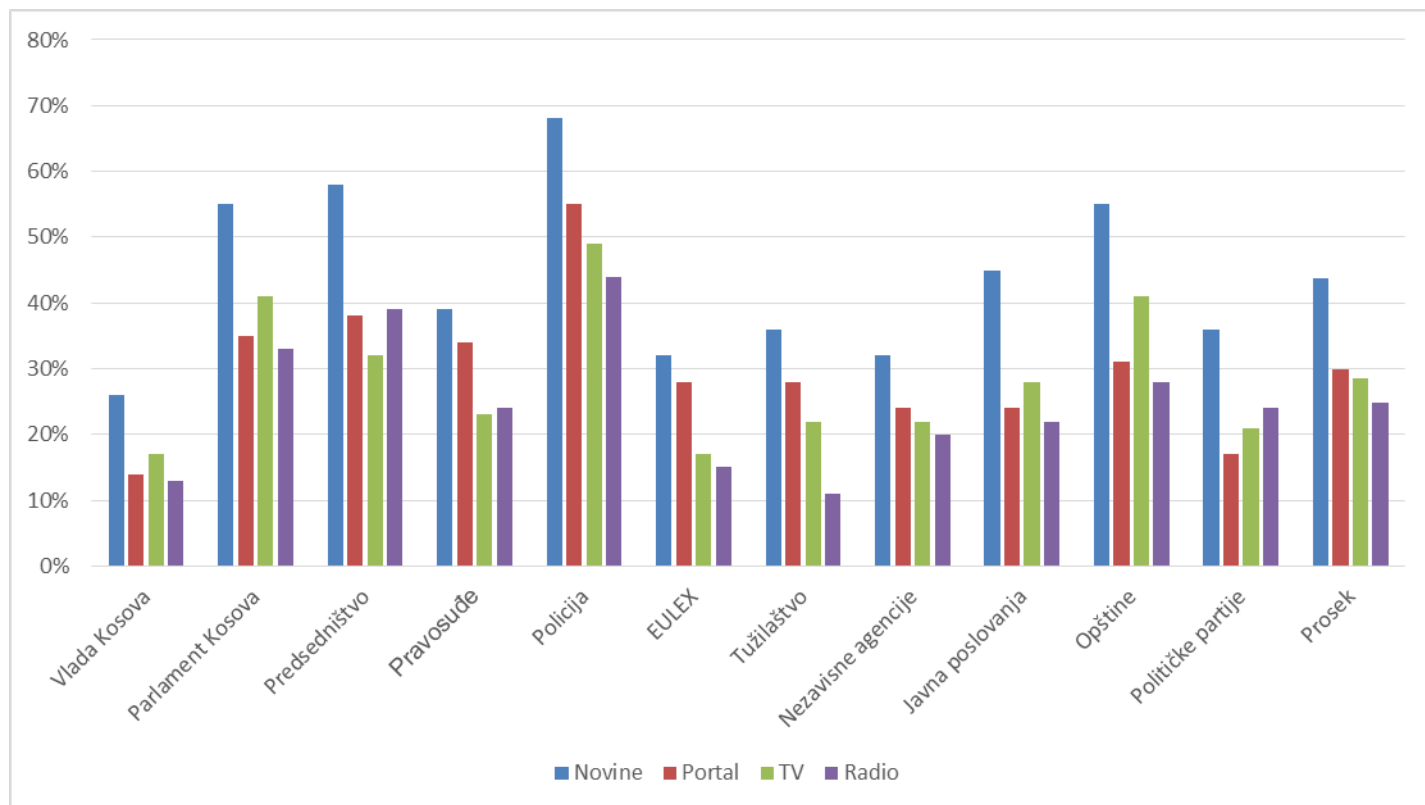
Dalje istraživanje je otkrilo da ispitanici smatraju da nisu sve institucije jednako i ravnopravno otvorene prema svim medijima. Prema njima, najviše jednako otvorena i ravnopravna institucija je "policija" (52%), potom "Parlament Kosova" (40%), pa "predsedništvo" (39%) i "opštine" (38%). Jedna od najmanje pouzdanih institucija kad je reč o jednakom tretmanu i ravnopravnosti prema svim medijima je "vlada Kosova".

Slika 24. Da li su navedene institucije jednako i pošteno otvorene prema svim medijima?

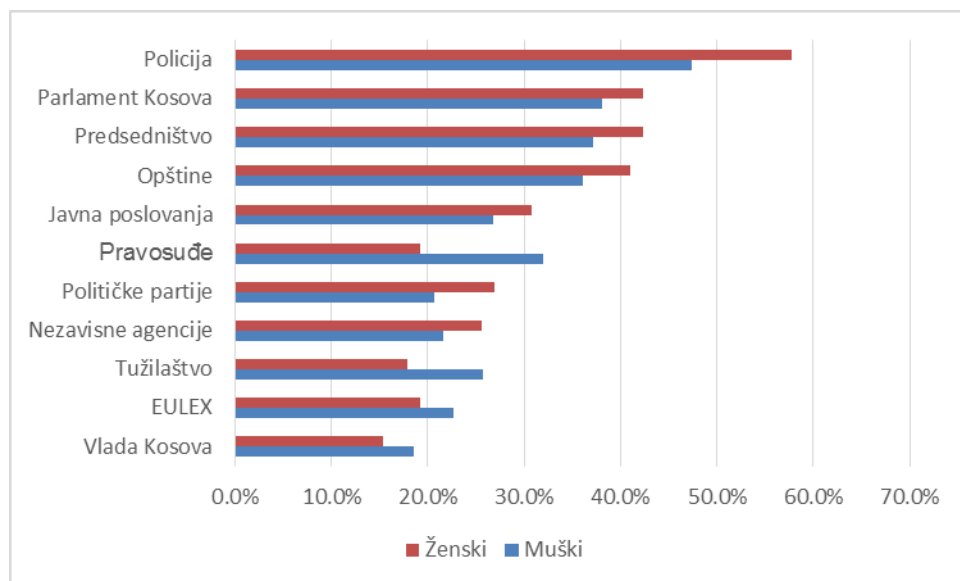
Da bismo razumeli perspektivu o svakoj od ciljnih grupa od ispitanika koji rade za različite tipove medija, moramo da pogledamo podatke u tabeli ispod. "Policija" je najviše fer i ravnopravna institucija prema svim tipovima medija, uz najbolju ocenu "novina" (68%). Cifre ostaju bliske srednjoj vrednosti, što znači da postoji raznovrsnost u mišljenju među medijima.

Slika 25. Da li su navedene institucije jednako i pošteno otvorene prema svim medijima? Odgovori sa „Da”. Presek odgovora sa vrstom medija.

Upoređivanjem rezultata prema rodu, primetili smo male fluktuacije među svim institucijama. Muški ispitanici manje veruju da je "policija" (47%) ravnopravno i jednako otvorena prema svim medijima u poređenju sa ženskim (58%). Najširi jaz u mišljenju je o "pravosudnim" institucijama, gde se žene skoro u potpunosti (19%) ne slažu po pitanju njihovog ravnopravnog i jednakog tretmana prema svim medijima, dok su muški učesnici optimističniji po ovom pitanju (32%). Ispod su rezultati za sve institucije i rodno-specifična stanovišta.

Slika 26. Da li su navedene institucije jednako i pošteno otvorene prema svim medijima? Odgovori sa „Da”. Presek odgovora sa rodnom pripadnošću ispitanika.

4.5 Uplitanje u medije

Ispitnici su upitani da li smatraju da legislativa Kosova dozvoljava državnu cenzuru u bilo kom trenutku. Šesnaest procenata veruje da legislativa dozvoljava državnu cenzuru, 34 procenata ne misli tako, dok 49 procenata nema informaciju o tome.

Slika 27. Da li legislativa Kosova dozvoljava, u bilo kom trenutku, državnu cenzuru?

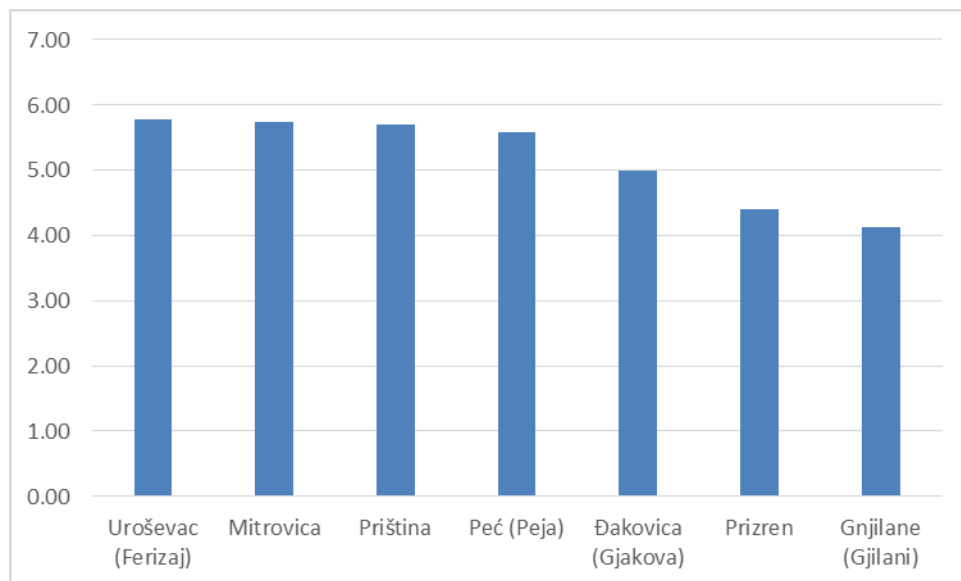

Od ispitanika koji veruju da je državna cenzura dozvoljena, najčešći scenario je bio vezan za slučajeve "zvaničnih/poverljivih državnih dokumenata", "cenzura izveštavanja o društvenim nemirima" i "cenzura izveštavanja o konfliktima i krizama". Temeljna analiza reči pokazuje da su najčešće korišćene fraza u odgovorima na ovo pitanje bile "ograničenja", "izveštavanje" i "poverljivo".

Prema ispitanicima, državne vlasti nisu predominantno fokusirane na cenzuru medija, na osnovu skale od 1 do 10, gde je 1 "nema cenzure" a 10 "totalna cenzura", prosek je 5,38.

Ispitanici iz regiona "Gnjilane" (*Gjilan*) (4,13) i "Prizren" (4,40) su manje zabrinuti o medijskoj cenzuri od strane države, dok su oni iz "Uroševca" (*Ferizaj*) (5,77), "Mitrovice" (5,74) i "Prištine" (5,71) više zabrinuti.

Slika 28. Prema vašem mišljenju, u kojoj meri državne vlasti pokušavaju da cenzurišu medije? Presek odgovora sa regionom ispitanika.

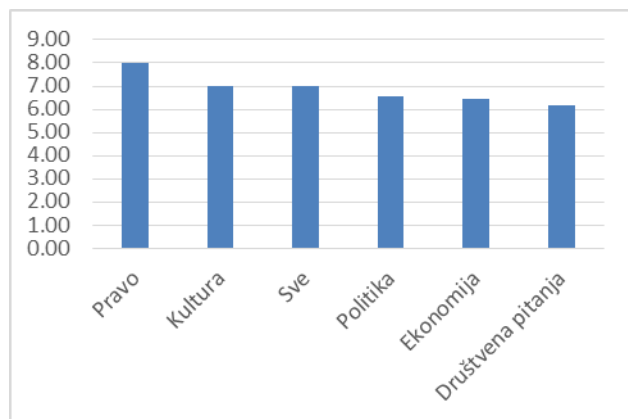

Od ispitanika koji su bili sigurni da država cenzuriše medije¹, kao najčešći metod su navodili "prekid finansijske pomoći" i "naglašen politički pritisak na novinare". Najčešće reči koje su koristili u odgovorima na ovo pitanje su bile "pritisak", "uslovnost" i "interes".

Ispitanici su potom upitani da li misle da je sloboda govora ugrožena na Kosovu. Na skali od 1 do 10, gde je 1 "neugrožena uopšte" a 10 "potpuno ugrožena", prosek je iznosio 6,59. Ova cifra pokazuje da su ispitanici veoma zabrinuti po pitanju trenutnih i potencijalnih budućih uplitanja u slobodu govora.

Na osnovu ključnih oblasti aktivnosti ispitanik, oni koji se bave novinarstvom u sferi "prava" tvrde da je sloboda govora najugroženija na Kosovu. Sa druge strane, oni koji se bave "društvenim pitanjima" imaju blago opušteniji stav o ugroženosti slobode govora na Kosovu.

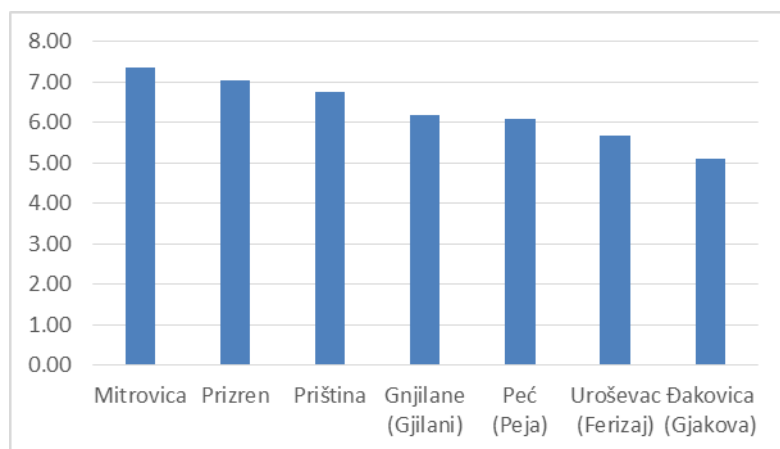
Slika 29. Da li možete da nam kažete koliko je ugrožena sloboda govora na Kosovu? Na skali od 1 do 10, gde je 1 = "nije ugrožena uopšte" i 10 = "ugrožena u potpunosti." Presek odgovora sa profesionalnom sferom interesovanja ispitanika.

Kad je reč o slobodi govora, postoje male razlike u percepciji prema regionima. Ispitanici iz "Mitrovice" (7,37) i "Prizrena" (7,05) su više zabrinuti o ugroženosti slobode govora, dok su oni iz "Uroševca" (Ferizaj) (5,69) i Đakovice (Gjakova) (5,10) nešto manje zabrinuti.

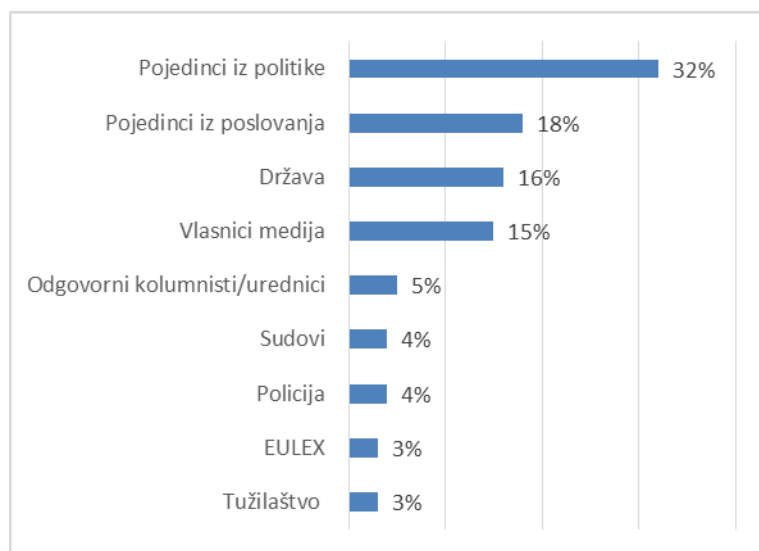
¹ Ispitanici koji su se prethodno izjasnili između 5-10 za cenzuru od strane države.

Slika 30. Da li možete da nam kažete koliko je ugrožena sloboda govora na Kosovu? Na skali od 1 do 10, gde je 1 = “nije ugrožena uopšte” i 10 = “ugrožena u potpunosti.” Presek sa regionom ispitanika.

Ispitnici koji su bili sigurni da je sloboda govora ugrožena², smatraju da su strane koje su najviše odgovorne za tu ugroženost "pojedinci iz politike" (32%), "pojedinci iz poslovanja" (18%), "vlada" (16%) i "vlasnici medija" (15%).

Slika 31. Ukoliko smatrate da je sloboda govora ugrožena na Kosovu, ko je, prema vašem mišljenju, ugrožava?

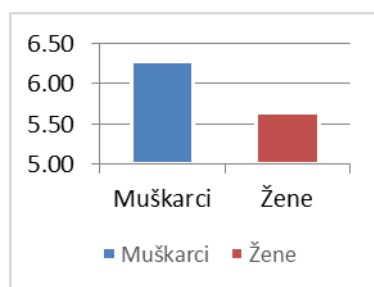

² Ispitanici koji su se prethodno izjasnili između 5-10 za ugroženu slobodu govora.

Slično tome, sloboda informisanja na Kosovu je osrednja prema rezultatima istraživanja. Kada su upitani koliko je ugrožena sloboda informisanja na Kosovu na skali od 1 do 10, gde je 1 "nije ugrožena uopšte" a 10 "potpuno ugrožena", procena ispitanika je bila u proseku 5,99.

Važno je istaći da je veći broj muških ispitanika reklo da je sloboda informisanja ugrožena u odnosu na ispitanice. Na istoj skali³, cifra za muške ispitanike je 6,27, dok je ista ocena ispitanica 5,64.

Slika 32. Da li možete da nam kažete koliko je ugrožena sloboda informisanja na Kosovu? Na skali od 1 do 10, gde je 1 = "nije ugrožena uopšte" i 10 = "ugrožena u potpunosti." Presek odgovora sa rodnom pripadnošću ispitanika.

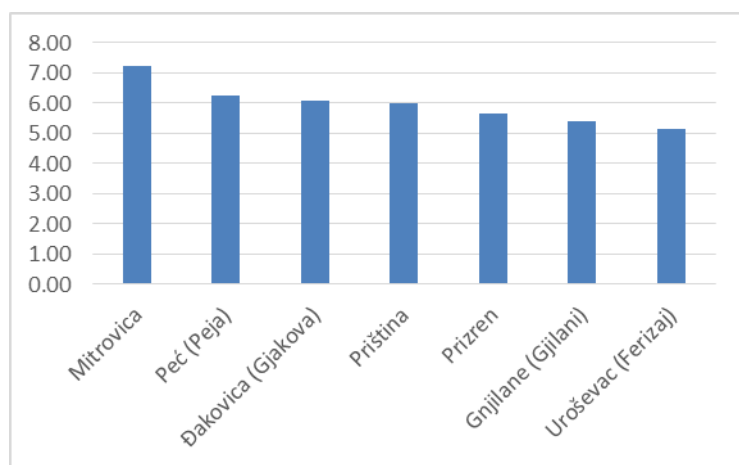

---

³ Skala od 1 do 10, gde je 1 = "neugrožena uopšte" i 10 "potpuno ugrožena"

Postoje male varijacije u mišljenju ispitanika iz "Mitrovice" (7,21) i "Peći" (Peja) (6,25), u poređenju sa onima iz "Uroševca" (Ferizaj) (5,15) i "Gnjilana" (Gjilan) (5,40). Kako cifre pokazuju, ispitanici iz Mitrovice i Peći Peja su bili sigurniji u to da je sloboda informisanja ugrožena, dok su oni iz Uroševca (Ferizaj) i Gnjilana (Gjilan) bili manje kritični po tom pitanju.

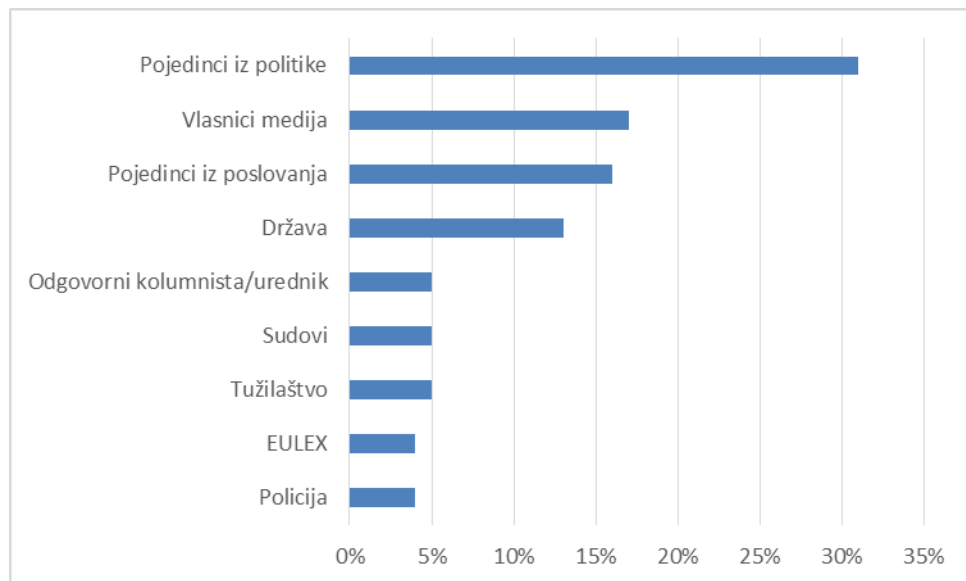
Slika 33. Da li možete da nam kažete koliko je ugrožena sloboda informisanja na Kosovu? Na skali od 1 do 10, gde je 1 = "nije ugrožena uopšte" i 10 = "ugrožena u potpunosti." Presek sa regionom ispitanika.

Od ispitanika koji su bili sigurni da je sloboda informisanja ugrožena⁴, većina njih smatra da uticaj dolazi direktno od "pojedinaца iz politike" (31%), "vlasnika medija" (17%) i "poedinaca iz poslovanja" (16%). Samo je mali broj ispitanika naveo "tužilaštvo" (5%), "EULEX" (4%) ili "policiju" (4%) kao uticajne na taj način.

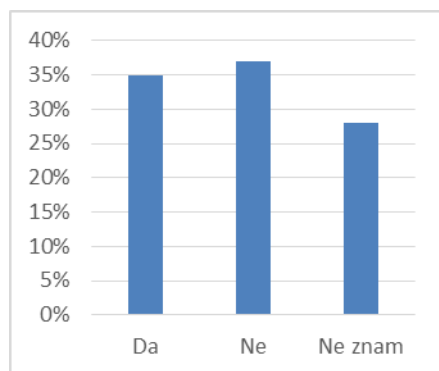
⁴ Ispitanici koji su se prethodno izjasnili između 5-10 za ugroženost slobode informisanja

Slika 34. U slučaju da verujete da je sloboda informisanja ugrožena na Kosovu, ko je, prema vašem mišljenju, ugrožava?

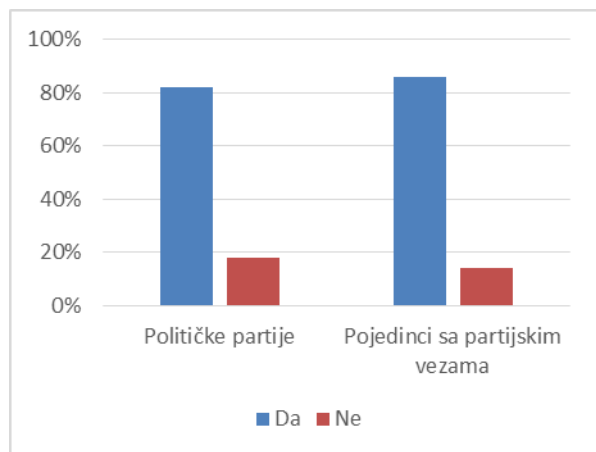
Ispitanici su podeljenih mišljenja kad je reč o pravnom gonjenju novinara zbog slobode govora i informisanja. Ukupno 35 procenata veruje da se novinarima sudi, 37 procenata misli da se to ne dešava, dok 28 procenata nema odgovor.

Slika 35. Da li su novinari krivično gonjeni zbog slobode govora i informisanja?

Istraživanje pokazuje da ispitanici čvrsto veruju da postoje političke partije ili pojedinci sa partijskim vezama koji direktno ili indirektno vode medije. Preko 82 procenata njih veruje da je to slučaj za političke partije, dok 86 procenata misli da to važi za pojedince sa partijskim vezama.

Slika 36. Da li postoje političke partije ili pojedinci sa partijskim vezama koji direktno ili indirektno rukovode medijima?

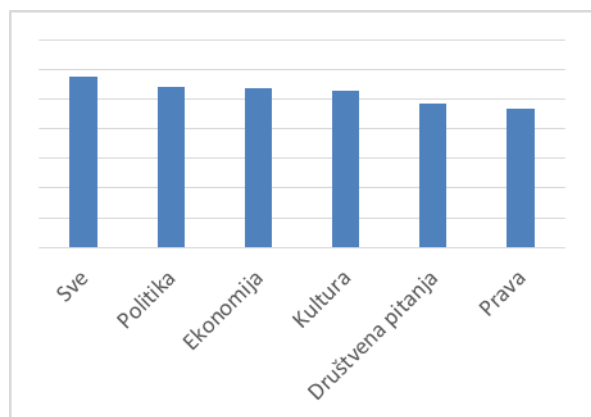
Mediji imaju dobar stepen nezavisnosti u odnosu na vlasnike. Rezultati istraživanja pokazuju da na skali od 1 do 10, pri čemu je 1 "bez ikakve samostalnosti" a 10 "potpuna samostalnost", prosečna procena 6,02. Ukratko, ova vrednost znači da ispitanici veruju da je urednička nezavisnost u odnosu na vlasnike medija "veća od proseka".

Ispitanici koji tvrde da jedva postoji urednička nezavisnost od vlasnika su potom upitani na koji način su cenzurirani. Najčešći odgovor među novinarima je bio da postoji više poslovnih, individualnih, finansijskih ili političkih interesa koji utiču na medije. Prema njima, postoji isprepletano deljenje interesa među ljudima uključenim u politiku i pojedincima koji vode poslovanja, koji potom nameću svoju perspektivu i pritisak ka novinarima o određenim temama. Pažljiva analiza reči otkriva da su najčešće korišćene reči u odgovorima na ovo pitanje bile "politika", "finansijska zavisnost" i "uplitanje". U isto vreme, međutim, upitani da li postoji uticaj od strane vlasnika medija u radu novinara tokom profesionalnih aktivnosti, na skali od 1 do 10, gde je 1 "ne uopšte" a 10 "u potpunosti", prosečna procena iznosila 5,33. Ovo pokazuje da je uticaj od strane vlasnika prisutan u profesionalnom radu novinara, sa specifičnostima i osetljivim temama.

Konkretno, ispitanici čije je glavno polje rada "politika" ili kombinacija tema, su skloni da tvrde da postoji veći uticaj od strane vlasnika medija tokom njihovog rada. Ispitanici koji se bave "pravima" su

manje tvrdili da vlasnici medija utiču na njihove profesionalne aktivnosti.

Slika 37. Da li vlasnici medija utiču na profesionalni rad novinara? Na skali od 1 do 10, gde je 1 = “ne uopšte” i 10 = “u potpunosti.” Presek odgovora sa oblašću profesionalnog interesovanja.

Iz rodne perspective, muškarci su češće tvrdili da imaju nezavisnost od vlasnika – 6,13 – dok su žene davale slabiju ocenu – 5,87.

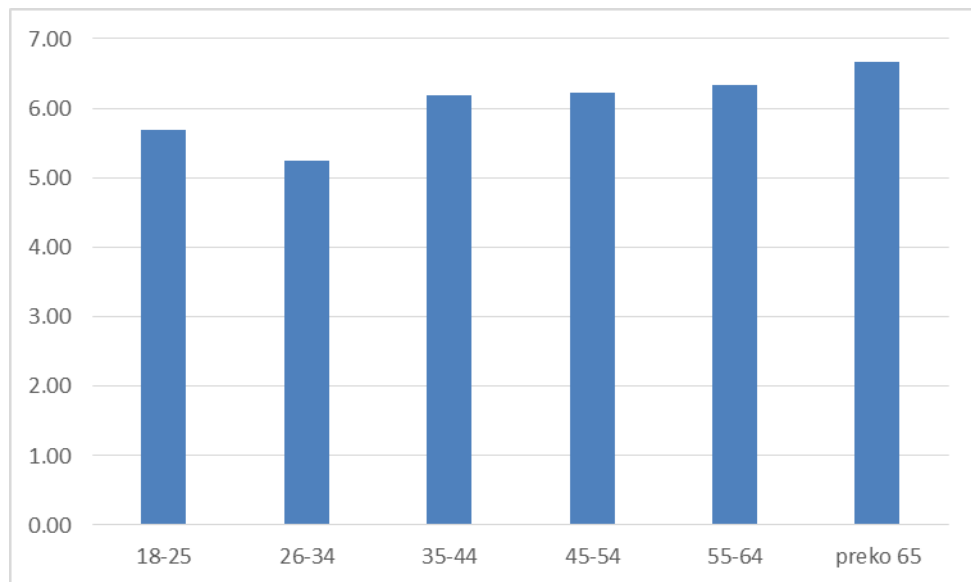
Slično tome, medijski kolumnisti/urednici imaju naročit uticaj na rad novinara tokom njihovih profesionalnih aktivnosti. Prosečna ocena na istoj skali⁵ iznosi 5,71, što znači da je nivo uticaja viši od proseka. Ispod su rezultati za svaku prosečnu ocenu uticaja za "uredničku nezavisnost od vlasnika", "uticaj vlasnika na rad novinara" i "medijskih kolumnista/urednika u novinarstvu". Ispod su uporedni rezultati za uredničku, vlasničku nezavisnost/uticaj i nezavisnost kolumnista.

	Urednička nezavisnost od vlasnika	Uticaj vlasnika na rad novinara	Uticaj medijskih kolumnista/urednika na rad novinara
Prosečna procena od 1 do 10, gde je 1 = "ne uopšte" a 10 = "u potpunosti"	6.02	5.33	5.71
Standardno odstupanje	2.2	2.5	2.4

⁵ Skala od 1 do 10, 1 znači “ne uopšte” a 10 znači “u potpunosti”

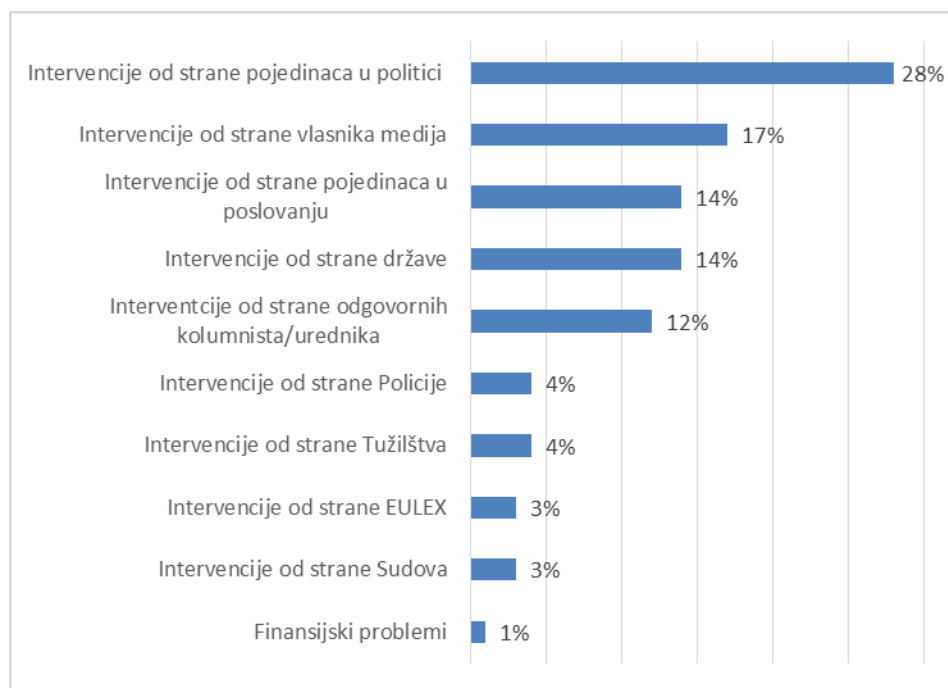
Veće su šanse da starije starosne grupe veruju da postoji uticaj na profesionalne delatnosti novinara od strane medijskih kolumnista/urednika, nego mlađe starosne grupe.

Slika 38. Da li medijski kolumnisti/urednici utiču na profesionalni rad novinara? Na skali od 1 do 10, gde je 1 = "ne uopšte" i 10 = "u potpunosti." Presek odgovora sa starošću ispitanika.

Prema rezultatima istraživanja, najveća prepreka u bavljenju novinarstvom su "uplitanja od strane pojedinaca iz politike" (28%), "uplitanje od strane vlasnika medija" (17%), "uplitane od strane pojedinaca iz poslovanja" (14%) i "uplitanje od strane vlade" (14%). Najmanje ih ometaju "EULEX" i "sudovi" koji su dobili tek nešto više od 3 procenta ispitaničkih glasova.

Slika 39. Iz perspektive novinara, koje su najveće prepreke u vršenju novinarske profesije?

4.6 Bezbednost u novinarstvu

Pored toga što je novinarstvo teška profesija na Kosovu, mi smo analizirali njihove razne komplikovane teme, kao što su fizička, poslovna i pravna bezbednost/zaštita novinara i njihovih izvora informacija.

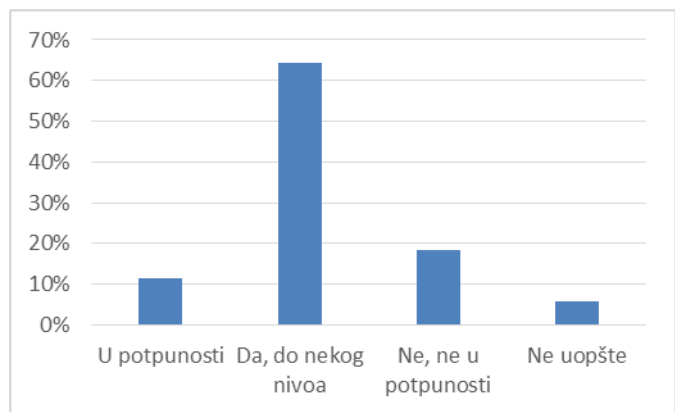
Istraživanje otkriva da većina novinara – 46 procenata – veruje da su njihovi izvori informacija zaštićeni "do nekog nivoa", pri čemu je svega 16 procenata reklo da su "u potpunosti" zaštićeni trenutnom legislativom. Sa druge strane, 13 procenata e tvrdilo da izvori informacija novinara "nisu zaštićeni u potpunosti", a 25 procenata tvrdi da "nisu zaštićeni uopšte".

Slika 40. Da li su izvori informacija novinara zaštićeni trenutnom legislativom?

Dalje istraživanje je otkrilo da se pravne mere u vezi sa zaštitom izvora novinara sprovode "do nekog nivoa" – kao što tvrdi većina ispitanika. Samo mali procent ispitanika – 10 procenata – tvrdi da se takve mere sprovode u potpunosti, dok oni koji tvrde da se "ne sprovode u potpunosti" ili "ne sprovode uopšte" iznose 18 i 6 procenata.

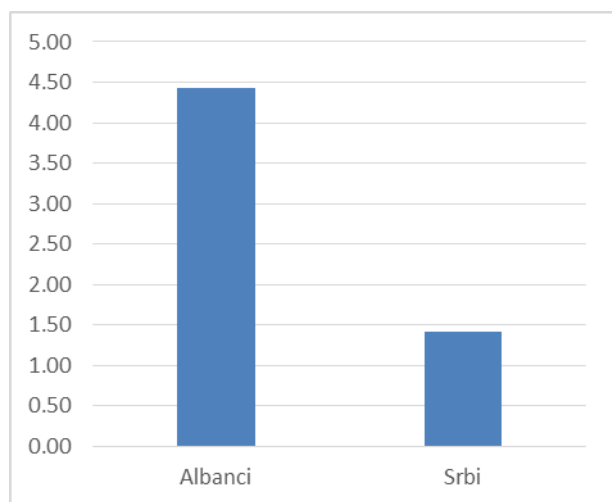
Slika 41. Da li se sprovode pravne mere vezane za zaštitu izvora novinara?

Celokupni uslovi za novinare da obavljaju svoje dnevne aktivnosti se smatraju ispod proseka. Na skali od 1 do 10, gde je 1 "vrlo loše" a 10 "vrlo dobro", srednja vrednost procene ispitanika iznosi 3,94. Ova cifra je u skladu sa sveukupnim kritičkim stavom novinara u izveštaju o temama vezanim za njihov posao.

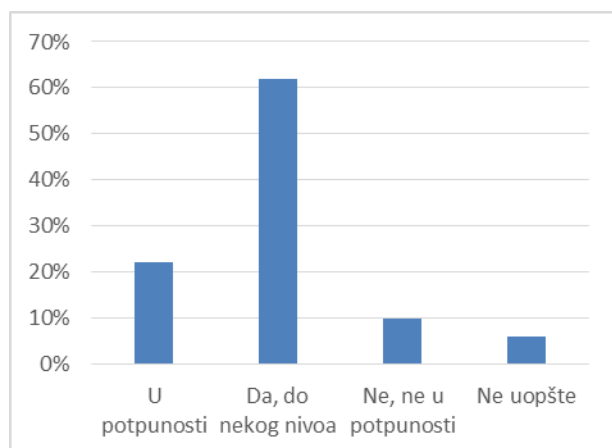
Analizom informacija iz ugla etničkog porekla, Kosovski Albanci generalno procenjuju da je situacija gora (4,42) u odnosu na Kosovske Srbe koji imaju pozitivno mišljenje (1,42) o sveukupnim uslovima u kojima novinari obavljaju svoj posao.

Slika 42. Kako biste lično ocenili sveukupne uslove u kojima novinari rade svakodnevno? Ocenite na skali od 1 do 10, gde je 1 "vrlo dobro" i 10 "vrlo loše." Presek odgovora prema etničkoj pripadnosti.

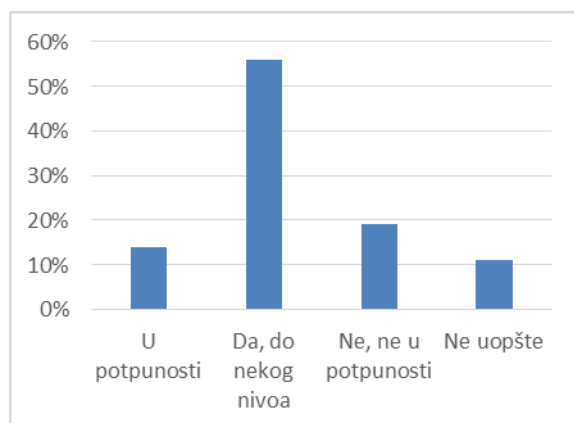
Što se tiče fizičke bezbednosti novinara dokom njihovog dnevnog rada, 62 procenata ispitanika tvrdi da im prete nasiljem "do nekog nivoa" i 22 procenta kaže da su "u potpunosti" ugroženi. Ove cifre pokazuju da je novinarstvo prilično rizična profesija u ovom trenutku.

Slika 43. Prema vašem mišljenju, da i su novinari u opasnosti od fizičkog nasilja tokom dnevnih aktivnosti?

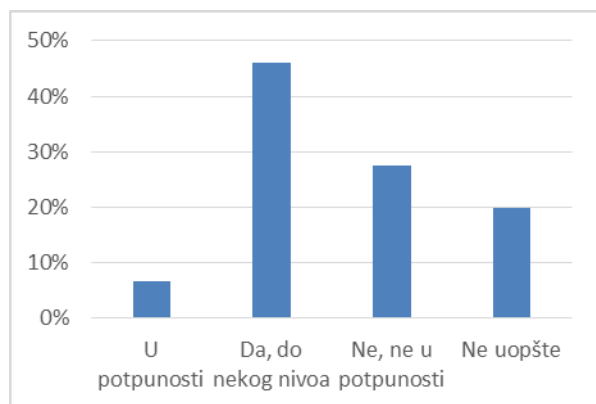
Kada su bili upitani da li njihova policija nudi potrebnu zaštitu novinarima, 14 procenata je tvrdilo da im je zaštita ponuđena "u potpunosti", 56 procenata ispitanika je reklo da im je zaštita ponuđena "do izvesnog nivoa", 19 procenata "ne u potpunosti" i svega 11 procenata je reklo da im "nije uopšte" ponuđena zaštita.

Slika 44. Da li policija pruža neophodnu zaštitu novinarima?

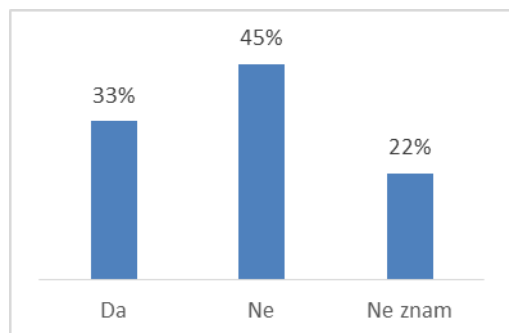
Pravosudne institucije se generalno ophode prema kriminalnim slučajevima novinara adekvatno (pošteno i brzo). Većina ispitanika je tvrdilo da su kriminalni slučajevi ili tretirani "potpuno" (7%) adekvatno, ili "do izvesnog nivoa" (46%). Sa druge strane, procent ispitanika koji veruju da se kriminalni slučajevi ne tretiraju pošteno "u potpunosti" iznosi 27 procenata, dok procent onih koji veruju da se slučajevi ne tretiraju adekvatno iznosi 20 procenata.

Slika 45. Da li pravosudni organi/institucije tretiraju kriminalne slučajeve novinara na adekvatan način? (pošteno i brzo)

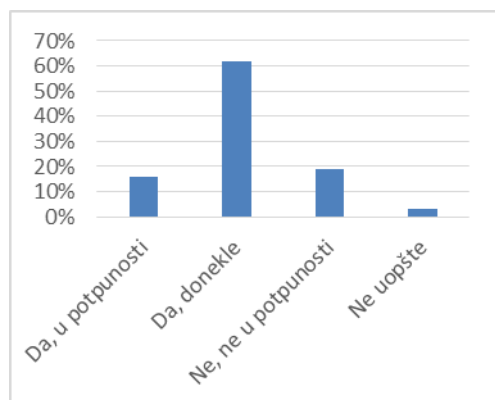
Kako kažu ispitanici, većina njih nema ugovor o redovnom zaposlenju. Na pitanje da li novinari na Kosovu imaju ugovore o stalnom zaposlenju, ukupno 45 procenata je reklo "ne", 33 procenata je reklo "da" i 22 procenta je reklo da nema tu informaciju.

Slika 46. Prema vašem mišljenju, da li novinari imaju ugovore o redovnom zaposlenju?

Od onih koji su tvrdili da novinari imaju ugovore o redovnom zaposlenju, većina (62%) je rekla da su ovi ugovori u praksi primenjeni "do izvesnog nivoa", a samo mali broj njih (16%) veruje da su sprovedeni "u potpunosti". Cifra ispod pokazuje nivoe nesigurnosti među ispitanicima sa raznim stanovištima od pune primene do onih koji veruju da apsolutno nema primene ugovora o zaposlenju u praksi.

Slika 47. Ukoliko verujete da novinari imaju ugovore o redovnom zaposlenju, da li mislite da se ovi ugovori primenjuju?

U isto vreme, ovi ugovori o zaposlenju obezbeđuju osrednju finansijsku stabilnost. Kada smo pitali ispitanike koliku finansijsku održivost obezbeđuju ugovori o zaposlenju, na skali od 1 do 10, gde je 1 "ne uopšte" a 10 "u potpunosti", prosečna vrednost iznosi 5,77. Ovi rezultati pokazuju da je neka održivost obezbeđena, iako ne na zadovoljavajućem nivou – za nijansu ima manje onih koji kažu da je primena bliže "potpuno" zadovoljavajućem nivou.

Postoji mala razlika u mišljenju između muških i ženskih ispitanika – muškarci ocenjuju finansijsku održivost ovih ugovora na 55,55 dok ih žene ocenjuju sa prosekom od 6,09.

5. Zaključak

Većina intervjuisanih novinara je upoznata sa slobodom izražavanja i informisanja, mada je njihovo dubinsko znanje o tome ograničeno. Nisu svesni pravne perspektive i primenjenosti medijskih sloboda zagarantovanih Ustavom Kosova. Često je sloboda izražavanja i informisanja pogrešno shvaćena i oštećena političkim uticajem.

Novinari nisu u potpunosti svesni stanja cenzure u medijima, pošto 49 procenata njih tvrdi da nemaju informaciju o tome. Opšte verovanje je da država nije predominantno fokusirana na medijsku cenzuru, iako novinari pokazuju zabrinutost. Prema njima, sloboda govora je "ugrožena" do određenog nivoa za brigu.

Izvori informacija su u velikoj meri zaštićeni, dok pravne mere za zaštitu novinara nisu sprovedene na poželjnom nivou. Novinari su ponekad u opasnosti od fizičkog nasilja tokom profesionalnih delatnosti, ali tvrde da je policijska zaštita u velikoj meri efektivna pri rešavanju tih problema.

Samo-regulišući mehanizmi, naime Nezavisna komisija za medije i Savet štampe Kosova, funkcionišu efektivno i bez predrasuda. Njihovo mišljenje se prihvata sa oprezom i ozbilnošću od strane svih institucija. Uz punu slobodu, novinari su težili da prijave pozitivne rezultate kada su ovi mehanizmi bili uključeni. Najviše prijateljski-nastrojene institucije su policija i opštine, dok je EULEX viđen kao najmanje prijateljski.

Kad je reč o medijskoj pristrasnosti, pola ispitanika veruje da postoje nepristrasni mediji na Kosovu, dok trideset osam procenata veruje da ne postoje nepristrasni mediji. Ova razlika u mišljenju pokazuje da mediji funkcionišu na različite načine. U sličnom smislu, bilo je optužbi u vezi sa javnim servisom Kosova, gde je većina ispitanika tvrdilo da su pod političkim uticajem.

U suštini, komplikovano je profesionalno se baviti novinarstvom na Kosovu, uzevši u obzir sve ugovore o zaposlenju, direktni urednički uticaj od strane vlasnika i politički uključenih pojedinaca, ograničenja u slobodi govora i kad je reč o nivoima državne cenzure.

Aneks 1. Pregled upitnika:

Pozdrav, moje ime je _____ i radim za agenciju UBO Consulting. Pod organizacijom Kosovo Global (Kosovo 2.0), Cohu i Savetom Stampanih Medija, mi sprovodimo kvantitativno istraživanje sa ciljem da se saznaju percepcije novinara na Kosovo u vezi slobode medija, prema 27 indikatora Saveta Evrope. Mi bismo mnogo cenili vas doprinos apo biste mogli da odvojite nekoliko minuta od vaseg vremena za popunjavanje ovog upitnika. Licne informacije koje se koriste za potrebe ovog upitnika su poverljive i njihovo koriscenje se ograniceno samo za

1. Prema vasem misljenju, dali je **sloboda izražavanja** zakonom garantirano pravo (Ustavom) Kosova?

1. Da [**Predji na pitanje 2**]
2. Da, do nekog nivoa
3. Do nekog nivoa Ne
4. Ne
5. Ne znam [**Predji na pitanje 2**]

- 1.1 U slucaju odgovora na **prethodno pitanje sa 2,3 ili 4**, dali moze ta nam kazete zbog koji razloga: [**Visetruki odgovori**]

1. Nedostatak direktnog zakonskog uredjenja (za slobodu izrazavanja i informisanja);
2. Nekompletirano zakonsko uredjenje;
3. Ne adekvatno izvorsavanje od strane odgovornih organa;
4. Ne adekvatna primena od strane pravosudnih organa;
5. Ostalo _____

2. U kojoj meri se sprovode zakonom garantirane stavke koje se odnose na slobodu **izrazavanja**? [**Molimo vas ocenite na meri od 1 do 10, gde 1 oznacava nimalo a 10 oznacava potpuno**]

Nimalo   1   2   3   4   5   6   7   8   9   10   **Potpuno**

- 2.1 U slucaju da odgovora na **prethodno pitanje od 1 do 5**: Ko ometa u najvecoj meri koriscenje slobode izrazavanja? [**Visestruki odgovor**] [**Ne citajte listu sa odgovorima**]

1. Mesanje od strane Vlade;
2. Mesanje od strane tuzilastva;
3. Mesanje od strane policije;
4. Mesanje of sudstva;
5. Mesanje od strane EULEKSA;
6. Mesanje od strane licnosti iz politike;
7. Mesanje od strane licnosti iz privrede;
8. Mesanje od strane vlasnika medija;
9. Mesanje od strane odgovornih urednika;

10. Autocenzura (Samo ogranicavanje)
11. Nedostatak finansijske održivosti
12. Mesanje od strane medjunarodne zajednice
13. Ostalo _____

3. Prema vashem misljenju, dali se zakonom garantira pristup informacijama (Ustavom) Kosova?

1. Da [**Predji na pitanje 4**]
2. Da, do neke mere
3. Do neke mere Ne
4. Ne
5. Ne zna [Predji na pitanje 4]

3.1 U slucaju da je odgovor na **prethodno pitanje 2,3, ili 4**, dali mozete da nam navedete koji su razlozi? [**Visestruki odgovor**]

1. Nedostatak direktnog zakonskog uredjenja (za slobodu izrazavanja i informisanja);
2. Nekompletirano zakonsko uredjenje;
3. Ne adekvatno izvorsavanje od strane odgovornih organa;
4. Ne adekvatna primena od strane pravosudnih organa;
5. Ostalo _____

4. U kojoj meri se sprovode zakonom garantirane stavke koje se odnose na slobodu **pristupa informacijama**? [**Molimo vas ocenite na meri od 1 do 10, gde 1 oznacava nimalo a 10 oznacava potpuno**]

Nimalo   1   2   3   4   5   6   7   8   9   10   **Potpuno**

4.1 U slucaju da odgovora na **prethodno pitanje od 1 do 5**: Ko ometa u najvecoj meri slobodu pristupa informacijama? [**Visestruki odgovor**] [**Ne citajte listu sa odgovorima**]

1. Mesanje od strane Vlade;
2. Mesanje od strane tuzilastva;
3. Mesanje od strane policije;
4. Mesanje of sudstva;
5. Mesanje od strane EULEKSA;
6. Mesanje od strane licnosti iz politike;
7. Mesanje od strane licnosti iz privrede;
8. Mesanje od strane vlasnika medija;
9. Mesanje od strane odgovornih urednika;
10. Autocenzura (Samo ogranicavanje)
11. Nedostatak finansijske održivosti
12. Mesanje od strane medjunarodne zajednice
13. Ostalo _____

5. Da li zakonsko uredjenje na Kosovu, u nekom slucaju, odobrava cenzuru od strane vlasti?

1. Da
2. Ne **[Predji na pitanje 6]**
3. Ne zna **[Predji na pitanje 6]**

5.1 U slucaju da odobrava, u kakvoj situaciji i kada ?

- a) _____
- b) _____
- c) _____
- d) _____

6. Prema vasem misljenju, koliko cesto se vladini organi trude da cenzurisu medije?
[Molimo vas ocenite na meri od 1 do 10, gde 1 oznacava nimalo a 10 oznacava potpuno]

Nimalo   1   2   3   4   5   6   7   8   9   10   **Potpuno**

6.1 U slucaju da je odgovor na pitanje od 5 do 10, onda nam objasnite na koji nacin se radi to?

- a) _____
- b) _____
- c) _____
- d) _____

7. Molimo vas, da li mozete da nam kazete u kojoj je meri ugrozena sloboda izrazavanja na Kosovo?
[Molimo vas ocenite na meri od 1 do 10, gde 1 oznacava nimalo ugrozena 10 oznacava apsolutno ugrozena]

Nimalo ugrozena   1   2   3   4   5   6   7   8   9   10   **Apsolutno ugrozena**

7.1 U slucaju da je odgovor na prethodno pitanje od 5 do 10, od koje kategorije je najviše ugrozena sloboda izrazavanja na Kosovu? **[Visetruki odgovor]**

1. Vlada;
2. Tuzilastvo;
3. Policija;
4. Pravosudje
5. EULEKS;
6. Licnosti is politike;
7. Licnosti iz biznisa;
8. Vlasnici medijskih kuca;

9. Odgovorni urednici;

10. Ostalo _____

8. Da li mozete da nam kazete u kojoj meri je ugrozena sloboda pristupu informacijama na Kosovo? **[Molimo vas ocenite na meri od 1 do 10, gde 1 oznacava nimalo ugrozena 10 oznacava apsolutno ugrozena]**

A Nimalo ugrozena   1   2   3   4   5   6   7   8   9   10   Apsolutno ugrozena

8.1 U slucaju odgovora na prethodno pitanje od 5 do 10, od koga je sloboda pristupu informacijama najvise ugrozena na Kosovo? **[Visestruki odgovor]**

1. Vlada;
2. Tuzilastvo;
3. Policija;
4. Pravosudje
5. EULEKS;
6. Licnosti is politike;
7. Licnosti iz biznisa;
8. Vlasnici medijskih kuca;
9. Odgovorni urednici;
10. Ostalo _____

9. Da li se krivicno ganjaju novinari zbog slobode izrazavanja i pristupu informacijama?

1. Da
2. Ne
3. Ne zna

10. Da li funkcionisu regulatorna tela za medije (NKM i SSK) u smislu neutralnosti i efektivnosti?

(Nezavisna Komisija za Medije)

(Savet Stampe Kosova)

1. Da, potpuno
2. Do nekog stepena Da
3. Do nekog stepena Ne
4. Ne, nimalo
5. Ne zna

1. Da, potpuno
2. Do nekog stepena Da
3. Do nekog stepena Ne
4. Ne, nimalo
5. Ne zna

11. Da li se uzimaju u obzir odluke samo regulativnih tela (NKM i SSK) od strane organa pravosudja?

(Odluke NKM)

(Odluke SSK)

1. Da
2. Ne

1. Da
2. Ne

3. Ne zna

3. Ne zna

12. U kojoj meri su otvorene za medije navedene institucije/ustanove? **[Molimo vas ocenite na meri od 1 do 10, gde 1 oznacava nimalo otvorena 10 oznacava potpuno otvorena]**

Nr.	Naziv ustanova	Ocenite od 1 do 10, pojedinačno za svaku kategoriju
1.	Vlada Kosova	
2.	Skupstina Kosova	
3.	Predsedništvo	
4.	Sudstvo	
5.	Policija	
6.	EULEKS	
7.	Tuzilastvo	
8.	Nezavisne agencije	
9.	Javna preduzeca	
10.	Opštine	
11.	Političke partije	
12.	Ostalo (navedite)_____	

13. Da li su dole navedene ustanove otvorene na isti način i u pravednom smislu i za sve medije:

	Da	Ne
a) Vlada Kosova		1 2
b) Skupstina Kosova	1	2
c) Predsedništvo	1	2
d) Sudstvo		1 2
e) Policija		1 2
f) EULEKS		1 2
g) Tuzilastvo	1	2
h) Nezavisne agencije	1	2
i) Javna preduzeca	1	2
j) Opštine		1 2
k) Političke Partije		1 2
l) Ostalo _____	1	2

14. Da li postoje političke partije ili ličnosti povezane sa političkim partijama koje direktno ili indirektno upravljaju sa svojim medijima?

	Da	No
a) Političke partije		1 2
b) Ličnosti povezane sa političkim partijama	1	2

15. Da li postoje mediji koji su politički nezavisni od strane uređivačke politike?

1. Da
2. Ne **[Predjite na pitanje 16]**
3. Ne znam **[Predjite na pitanje 16]**

15.1 Ako je odgovor DA na prethodno pitanje, koliki je broj nezavisnih medija?

1. Svi
2. Vecina ali ne svi
3. Pola
4. Manji broj
5. Nisam u stranju da procenim

16. U pogledu uređivačke politike i celo dnevnog funkcionisanja, dali vi smatrate da je javna televizija (RTK) nezavisna od strane politickih upada?

1. Da, potpuno
2. Do neke mere Da
3. Do neke mere Na
4. Ne, nimalo
5. Ne znam

17. Dali mediji imaju eticki kod?

1. Da
2. Ne
3. Ne znam

17.1 U slucaju odgovora sa **Da**: U kojoj meri se sprovodi ovaj kod? Në rast të përgjigjes **Po**: Sa zbatohet ky kod? **[Molimo vas ocenite na meri od 1 do 10, gde 1 oznacava nimalo a 10 oznacava potpuno]**

Nimalo 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 **Potpuno**

18. U kojoj meri novinari informisu svoju publiku u vezi nekog interesa, politicke prirode, finansijske, ili nekog drugog interesa koji isti mogu imati preko saradnje sa institucijama vlasti? **[Molimo vas ocenite na meri od 1 do 10, gde 1 oznacava nimalo a 10 oznacava potpuno]**

Nimalo 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 **Potpuno**

19. Prema vashem misljenju, dali novinari imaju stvarne ugovore o radnom odnosu?

1. Da
2. Ne **[Predji na pitanje 20]**
3. Ne zna **[Predji na pitanje 20]**

19.1. Ako je odgovor Da, da li se postuju ovi ugovori?

1. Da, absolutno
2. Do nekog stepena Da
3. Do nekog stepena Ne
4. Ne, nimalo
5. Ne znam

19.2. U kojoj meri pruzaju finansijku odrzivost navedeni ugovori?

[Molimo vas ocenite na meri od 1 do 10, gde 1 oznacava nimalo a 10 oznacava potpuno]

Nimalo 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 **Potpuno**

20. U kojoj meri su mediji nezavisni od vlasnika po pitanju urednicke nezavisnosti?

[Molimo vas ocenite na meri od 1 do 10, gde 1 oznacava nimalo a 10 oznacava potpuno]

Nimalo 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 **Potpuno**

20.1 U slucaju da je odgovor na pitanje od **1 do 5**, na koji nacin se ucenjuje urednicka nezavisnost?

- a) _____
- b) _____
- c) _____

21. Da li ima slucajeva mesanja od strane vlasnika medija u rad novinara tokom vrsenja njihove profesionalne duznosti?

[Molimo vas ocenite na meri od 1 do 10, gde 1 oznacava nimalo a 10 oznacava potpuno]

Nimalo 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 **Potpuno**

22. Da li ima slucajeva mesanja od strane urednistva medija u rad novinara tokom vrsenja njihove profesionalne duznosti?

[Molimo vas ocenite na meri od 1 do 10, gde 1 oznacava nimalo a 10 oznacava potpuno]

Nimalo 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 **Potpuno**

23. Iz vase perspektive kao novinar, koje su najvece prepreke u radu i vrsenju novinarske profesije? **[Visestruki odgovor]**

1. Mesanje od strane Vlade;
2. Mesanje od strane tuzilastva;
3. Mesanje od strane policije;
4. Mesanje of sudstva;
5. Mesanje od strane EULEKSA;
6. Mesanje od strane licnosti iz politike;
7. Mesanje od strane licnosti iz privrede;
8. Mesanje od strane vlasnika medija;
9. Mesanje od strane odgovornih urednika;
10. Ostalo _____

24. U kojoj su meri zakonom zasticeeni novinarski izvori informacija?

1. Potpuno
2. Da do nekog nivoa
3. Do nekog nivoa Ne
4. Nimalo **[Predjite na pitanje 25]**
5. Ne znam

24.1 Do koje mere se sprovode zakonske uredbe koje se odnose na zastitu novinarskih izvora informacija?

1. Potpuno
2. Da do nekog nivoa
3. Do nekog nivoa Ne
4. Nimalo
5. Ne znam

25. Vi licno, kako biste ocenili opste uslove u kojima rade novinari? **[Molimo vas ocenite na meri od 1 do 10, gde 1 oznacava nimalo dobri a 10 oznacava veoma dobri]**

Nimalo dobri   1   2   3   4   5   6   7   8   9   10   **Veoma dobri**

26. Prema vashem misljenju, da li su novinari pod pretnjom od fizickog nasilja tokom vrsenja njihove profesionalne duznosti?

1. Potpuno
2. Da do nekog nivoa
3. Do nekog nivoa Ne
4. Nimalo
5. Ne znam

27. Da li se novinarima pruza zastita od strane policije kada im je to zatrazeno?

1. Potpuno

2. Da do nekog nivoa
3. Do nekog nivoa Ne
4. Nimalo
5. Ne znam

28. Da li pravosudni organi tretiraju predmete koje se ticu pretnji koje su upucene novinarima u adekvatnom smislu (pravedno i pravo vreme)?

1. Potpuno
2. Da do nekog nivoa
3. Do nekog nivoa Ne
4. Nimalo
5. Ne znam

29. Vi licno, kako biste ocenili profesionalni nivo novinara u Kosovskim medijima? **[Molimo vas ocenite na meri od 1 do 10, gde 1 oznacava veoma slabi a 10 oznacava odlicni]**

Veoma slabi 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 **Odlicni**

30. U kojoj meri mislite da javnost veruje medijima? **[Molimo vas ocenite na meri od 1 do 10, gde 1 oznacava nimalo a 10 oznacava potpuno]**

Nimalo 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 **Potpuno**

31. Kako biste vi ocenili opsti nivo profesonalnosti dole navedenih medija? **[Molimo vas ocenite na meri od 1 do 10, gde 1 oznacava veoma slabi a 10 oznacava odlicni]**

Br.	Vid medija	Ocenite na meri od 1 do 10 za svaki medijum
1	TV	
2	Radio	
3	Novine	
4	Portali	

DEMOGRAFSKI PODATCI:

D1. Starost (koliko imate godina): |_|_|

D2. Pol:

1. M
2. Z

D3. Zavrsono obrazovanje

1. Srednja skola
2. Fakultet
3. Post diplomski/Magistar

4. Doktorat
5. Ostalo_____

D3. Obrazovni smer

1. Ekonomski
2. Pravni
3. Novinarski
4. Politicke nauke
5. Jezik i knjizevnost
6. Istorijski
7. Ostalo_____

D4. Vrsta medija u kojem radite

1. TV
2. Radio
3. Novina
4. Portal

D5. Koja je glavna oblast vaseg rada?

1. Ekonomija
2. Politika
3. Socijalna pitanja
4. Kultura
5. Sport
6. Ostalo_____

D6. (ETNICKA PRIPADNOST) Koja ja vasa nacionalna pripadnost/kojoj grupi vi pripadate?

1. Albansko
2. Srpsko
3. Bosansko
4. Goransko
5. Tursko
6. Romsko
7. Askalijsko
8. Egipatsko
9. Ostalo, koje?_____
10. Odbija

D7. REGION [Kod: 1- Pristina, 2-Mitrovica, 3-Prizren, 4-Pec, 5-Urosevac, 6-Djakovica, 7-Gnjilane]
|_|_|

D8. Opstina _____